

У пошуках справедливості

Розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням права на життя, права на свободу та особисту недоторканість, свободу від тортур, вчинених у зоні АТО: недоліки роботи слідчих органів та рекомендації правозахисників

«Звіт підготовлений Центром Громадянських Свобод під егідою Коаліції громадських організацій та ініціатив „Справедливість заради миру на Донбасі“»

У ПІДГОТОВЦІ ЗВІТУ БРАЛИ УЧАСТЬ ТАКОЖ:

**адвокат і правозахисник Євгенія Закревська, правозахисник Михайло Рева,
виконавчий директор Центру дослідження проблем верховенства права та його
втілення у національну практику України Володимир Сущенко,
адвокат і правозахисник Олексій Скорбач, юрист Леонід Стойков**

**Відносно питань,
які виникають щодо цього звіту,
або для висловлення зауважень та відгуків,
будь ласка, звертайтеся за адресою ccl.com.ua@gmail.com**

Ця публікація була підготовлена в рамках проекту
«Демократизація, права людини і розвиток громадянського суспільства»,
який виконується Програмою розвитку ООН Україні
та фінансується міністерством закордонних справ Данії
протягом 2013-2016 років.

Думки, висновки та рекомендації
належать авторам та упорядникам цього звіту та не обов'язково
відображають погляди Міністерства закордонних справ Данії,
Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агенцій ООН.

За підтримки Програми розвитку ООН в Україні
та Міністерства закордонних справ Данії

Київ 2016

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ФОКУС ЗВІТУ	6
ЗАГАЛЬНЕ РЕЗЮМЕ	8
ПРОФАЙЛИ ПОТЕРПІЛИХ	9
Справа Гладченка.....	9
Справа родини Дорогінських.....	10
Справа Козюберди	11
Справа Костакова.....	12
Справа Мельникової.....	13
Справа Москалюк	14
Справа Наздричкіна	15
Справа Петровського	16
Справа Подушкіна	17
Справа Потерпілого з Пісок.....	18
Справа Рєзниченка.....	19
Справа Шабрацького.....	20
ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ	21
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА	22
ЗАГАЛЬНІ ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	27
1. Проблема спроможності та належної мотивації розслідування.....	28
2. Відсутність досвіду роботи в умовах збройного конфлікту.....	29
3. Загальні проблеми системи кримінальної юстиції.....	29
4. Кваліфікація застосування тортур та інші недоліки національного законодавства.....	30
5. Залежність від кон'юнктури місцевого або загальнодержавного рівня.....	30
6. Відсутність волі або страх місцевих правоохоронців розслідувати злочини своїх колишніх/теперішніх колег або військових.....	38
6.1. Проблеми розслідування небойових втрат	42
7. Низький рівень довіри постраждалих до правоохоронної системи та слідчих	48
8. Недотримання критерію достатньої поінформованості громадськості.....	49
Недоліки, притаманні розслідуванням правопорушень з боку незаконних збройних формувань т.з. «ДНР/ЛНР»	50
НАСЛІДКИ НЕЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	55
РЕКОМЕНДАЦІЇ	57
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

У публічному просторі нерідко можна почути твердження, що так звані «звільнені території» (райони Донецької та Луганської областей, які влітку 2014 року Україна повернула під свій контроль), стануть «вітриною України».

Частково ці твердження виправдані: у випадку, наприклад, з м. Слов'янськом, в якому зараз доволі активно створюються та розширюються структури громадянського суспільства та до якого є підвищений інтерес у зв'язку з його емблематичністю в контексті подій 2014–2015 років; або коли йдеться про механічне порівняння територій, окупованих незаконними збройними формуваннями, та районів Донбасу, підконтрольних Україні.

Утім, мусимо чесно констатувати, що поки що українська донбаська «вітрина» — не надто приваблива. У тому числі, через випадки безкарності щодо тих, хто вчиняв злочини як під час окупації регіону незаконними збройними формуваннями, так і вже під контролем України.

У резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 2112 від квітня 2016 року зазначено, що «Асамблея з глибоким занепокоєнням відзначає повідомлення про випадки порушення права на свободу і права на справедливий судовий розгляд тих, хто був затриманий українськими спецслужбами або іншими українськими військовими батальйонами, в тому числі добровольчими. Закликаємо українську владу розслідувати всі подібні випадки і покарати винних відповідно до українського законодавства». Асамблея відзначає

також необхідність ефективного розслідування всіх випадків грубих порушень прав людини, незалежно від їх виконавців: «провести ефективне розслідування й кримінальне переслідування всіх винних у випадках викрадення і взяття в полон, а також розслідувати випадки вимагання, хабарництва і корупції, пов'язані зі звільнення захоплених осіб»¹.

Безкарність була і залишається однією із ключових проблем у функціонуванні правової системи України — так само, як дотримання прозорості, незалежності, ретельності та інші критеріїв ефективного розслідування випадків порушень фундаментальних прав людини. Це визнано в цілій низці рішень Європейського суду з прав людини, про що неодноразово заявляли авторитетні міжнародні міжурядові організації, прямо вказуючи на «широко поширене відчуття безкарності» серед представників правоохоронних органів України. Йдеться, передусім, про застосування катування і жорстокого поводження із затриманими людьми на рівні райвідділів ОВС. У цьому контексті доречно пригадати й низку гучних убивств політичних та громадських діячів, журналістів, які так і не були належним чином розслідувані, а винні (за винятком кількох виконавців) — досі залишаються не покараними.

Неефективне розслідування випадків загибелі людей визнано системною проблемою в затвердженій Президентом України минулого року Національній стратегії у сфері прав людини². Цією ж Стратегією відзначено також відсутність ефективного розслідування злочинів щодо катування

та жорстокого поводження із затриманими особами, а також — випадків насильницького зникнення (*викрадення, захоплення в якості заручників*). У якості стратегічної мети визначено необхідність забезпечення належних механізмів ефективного розслідування порушень права людини на життя, свободу та особисту недоторканість, а також захист від катувань.

Безумовно, після подій Майдану 2013–2014 років проблема безкарності та належного проведення розслідувань постала перед Україною по-новому. Наразі обсяг матеріалів за різними епізодами правопорушень під час Майдану, за словами представників потерпілих, налічує понад 3 тисячі томів. Українська правоохоронна система вперше зіштовхнулася із великою кількістю злочинів, які були здійснені в рамках масштабного та системного наступу влади, — з масовою загибеллю жертв, численними потерпілими від насильницьких дій та значною кількістю невстановлених виконавців.

Із розгортанням подій «гібридної війни» Російської Федерації проти України (2014–2015 років) проблема розслідувань та безкарності ще більше загострилася. Обсяг правопорушень, вчинених під час анексії Російською Федерацією Криму, а надто — окупацією де-факто Росією та створеними і підтримуваними нею незаконними збройними формуваннями (*сепаратистами*) окремих районів Донецької та Луганської областей, є безпрецедентним для України.

Як відомо, офіційно Антитерористична операція (*надалі — АТО*) на сході України розпочалася 14 квітня 2014 року. Водночас, факти викрадення

1 www.eurointegration.com.ua/rus/news/2016/04/21/7048214/

2 www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/501/2015#n15

та катування значної кількості осіб фіксувалися в регіоні ще починаючи з березня того ж року, відколи розпочалися жорстокі напади на проукраїнські мітинги в умовах переважно бездіяльності місцевих правоохоронних органів. З травня 2014 року збройні сутички на Донбасі з більшою чи меншою інтенсивністю не припиняються дотепер.

Як і будь-який збройний конфлікт, цей характеризується порушенням прав цивільного населення, зокрема, права на життя, здоров'я, особисту недоторканість і свободу. До цих фактів неодноразово зверталися в своїх звітах як українські, так і міжнародні правозахисні організації. Зокрема, Центр Громадянських Свобод у спільному звіті з Міжнародною федерацією за права людини (FIDH)³ зазначає, що порушення прав цивільного населення на сході України має ознаки як злочинів проти людяності, так і, подекуди, воєнних злочинів. А це означає, окрім іншого, що слідчим підрозділам Національної поліції України (НПУ), Служби безпеки України (СБУ) та Генеральної прокуратури України (ГПУ) доводиться мати справу із категорією злочинів, із якою до цих подій вони практично не зіштовхувалися. Ситуацію ускладнюють правові суперечності, спричинені відсутністю послідовної оцінки подій на Донбасі як збройного конфлікту та послідовного визнання всіх правових наслідків цього факту.

Одним із індикаторів браку ефективності в проведенні розслідувань у зоні АТО може слугувати той факт, що до Європейського суду з прав людини почали надходити скарги щодо злочинів українських сил АТО, в яких стверджується, що держава Україна не забезпечує ефективного розслідування фактів викрадення, катування та вбивства цивільних осіб (*наприклад, скарга Mikhaylov and Others v. Ukraine, No. 60522/15*)⁴.

Утім, Європейському суду з прав людини найімовірніше доведеться

розглядати скарги проти України, пов'язані не лише з правопорушеннями з боку сил АТО. Хоча окуповані території є недоступними для українських правоохоронних органів та правосуддя (*а вчинені там злочини також реєструються українськими правоохоронними органами*), у подальшому на Україну міжнародними судовими інстанціями теоретично також може бути покладена відповідальність за порушення прав людини на контрольованих бойовиками територіях, які де-юре знаходяться під юрисдикцією держави. Зокрема, в частині невжиття необхідних заходів для захисту осіб, тобто щодо позитивних зобов'язань країни — так як це було у випадку рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лашку та інші проти Молдови та Росії (№ 48787/99)»⁵. Ідеться про справу незаконно затриманої та засудженої особи, яка утримувалася на території Придністров'я. Хоча суд визнав, що «територія Придністров'я фактично знаходилася під контролем Росії завдяки розміщенням там військовим частинам та військовим обладнанням, а також підтримці, що надавалася „сепаратистам“, — „Молдова повинна нести відповідальність за вказані порушення, оскільки вона не вжила адекватних дій для зупинення порушень прав“».

Навіть зважаючи на те, що у випадку України Верховна Рада ухвалила постанову зі зверненням про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права (*далі — Пакт*) та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (*далі — Конвенція*), на період до повного припинення збройної агресії Російської Федерації⁶, утім, це не звільняє державу від відповідальності за недотримання основоположних прав, неможливість відступу від яких закріплено ст. 4 Пакту (*право на життя, заборона катування, заборона рабства,*

незаконне позбавлення волі, принцип проти закону зворотної дії, право на визнання павосуб'єктності, право на свободу думки, совісті та релігії) та ст. 15 Конвенції (*право на життя, крім випадків смерті внаслідок правомірних воєнних дій, а також заборона катування, заборона рабства та заборона покарання без закону*).

Окупація частини території України представниками т.з. «ДНР» та «ЛНР» не означає, що Україна «автоматично» не несе жодної відповідальності за порушення прав людини на цій території. Навіть, зважаючи на умови збройного конфлікту, ЄСПЛ визнавав, що «зобов'язання розслідувати існує навіть в складних та небезпечних умовах, включаючи умови військового конфлікту». У тому числі й тоді, коли події, що призвели до необхідності розслідування, відбуваються в атмосфері повсюдного насильства і слідчі повинні працювати в умовах перешкод та труднощів, що змушують їх вдаватися до менш ефективних методів чи спричиняють затримки, оскільки статті 2 та 3 Конвенції вимагають вжиття всіх необхідних заходів для забезпечення проведення ефективного та незалежного розслідування (*що є позитивним зобов'язанням держави*). Навіть якщо скарга з цього приводу відсутня, розслідування має бути проведено за умови наявності доказів неналежного поводження в обставинах, що дають можливість припускати причетність представників держави. Головною метою такого розслідування є ефективне застосування національних законів, що забезпечують право на життя та забороняють катування, нелюдське та таке, що принижує людську гідність, поводження та покарання, у випадках, що стосуються державних органів чи представників держави, та забезпечення того, щоб останні понесли відповідальність за випадки смерті та неналежного поводження, в яких вони винні.⁷

3 https://www.fidh.org/IMG/pdf/eastern_ukraine-ld.pdf

4 <https://www.facebook.com/nikolay.zboroshenko/posts/10207821045475447?pnref=story>

5 www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980_344

6 www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/462-19, від 21.05.2015

7 <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f038c>

ФОКУС ЗВІТУ

Цей звіт розглядає ситуацію із розслідуваннями злочинів, вчинених проти мирного населення (ідеться про порушення права на життя, свободу, особисту недоторканість та заборону катування) в умовах збройного конфлікту на сході України. Окрім того, у Звіті піддано аналізу розслідування кількох подій, що мають ознаки злочинів, пов'язаних із так званими небойовими втратами, тобто зі смертями комбатантів (військослужбовців), що не були спричинені бойовими діями.

Під час моніторингового дослідження на підконтрольних українському урядові територіях Донецької та Луганської областей, а також в інших містах України опитувалися особи, компетентні в наданні інформації щодо розслідування таких категорій справ:

- 1. Розслідування злочинів проти мирного населення, вчинених представниками незаконних збройних формувань (далі — НЗФ) т.з. «ДНР» і «ЛНР» на територіях, які певний період перебували під їх контролем.**
- 2. Розслідування злочинів проти мирного населення, вчинених ЗСУ та Національною гвардією України на підконтрольних українському урядові територіях.**
- 3. Розслідування небойових втрат.**

З метою підготовки цього Звіту у листопаді-грудні 2015 року було здійснено **4 моніторингових виїзди** груп волонтерів **Центру Громадянських Свобод** на підконтрольні Україні території Донецької та Луганської областей. У процесі цих виїздів були опитані постраждалі, їх родичі, адвокати, представники НПУ, прокуратури, які безпосередньо проводять досудове розслідування. У подальшому з деякими з цих респондентів монітори підтримували зв'язок, щоб дізнаватись про розвиток процесу розслідування відповідних подій. До матеріалів Звіту увійшли, в тому числі, дані з раніше проведених представниками **Центру Громадянських Свобод** досліджень на відповідну тему. Крім того, до звіту включені матеріали, зібрані з відкритих джерел, а також інформація, надана компетентними органами у відповідь на запити авторів Звіту.

Нижче наведено перелік кримінальних проваджень, що досліджувалися в рамках цього Звіту. Водночас, варто зауважити, що у цьому переліку позначені ті «кейси», на які монітори звертали особливу увагу. Інші справи, які також привернули увагу дослідників, згадуються в дослідженні побіжно.

Теми, що не були порушені в цьому звіті, але потребують додаткового дослідження

- 1.** Розслідування злочинів аналогічних категорій, вчинених на лінії розмежування, тобто де-факто в зоні бойових дій.
- 2.** Розслідування можливих кримінальних правопорушень щодо затриманих в Україні громадян Росії. Слід зазначити, що за повідомленням у ЗМІ з посиланням на інформаційні джерела СБУ та ГПУ⁸, станом на лютий 2016 року 136 громадян Росії обвинувачувалися у вчиненні злочинів за статтями Кримінального кодексу України, що переважають відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України, замаху на її територіальну цілісність та недоторканість, терористичну діяльність.. При цьому, справи щодо 36-ти з них були спрямовані до суду, а також було ухвалено 7 обвинувальних вироків. Автор згаданого матеріалу, російський журналіст Єгор Сковорода, одночасно зазначає, що часто неможливо ідентифікувати — чи засуджені (затримані) особи до цього часу перебувають в Україні, чи були звільнені за обміном та передані до Російської Федерації.
- 3.** Розслідування злочинів, вчинених на окупованих НЗФ територіях, щодо яких надходить інформація або заяви до правоохоронних органів України.

МЕТА ЗВІТУ —

Представлений Звіт не претендує на абсолютну вичерпність та всеосяжність,

по-перше, через величезний масив правопорушень, про які йдеться, та незначний ресурс дослідників, а, по-друге, через обмежений доступ до інформації щодо процесу досудових розслідувань.

не критика заради критики, а конструктивний вплив на ситуацію через аналіз тенденцій у розслідуванні конкретних злочинів, пов'язаних із порушенням прав людини в контексті збройного конфлікту на сході України, а також — напрацювання рекомендацій для підвищення ефективності таких розслідувань. У подальшому — їх імплементація компетентними органами України.

Крім того, у Звіті увага сконцентрована на тих кримінальних провадженнях, у розслідуванні яких вбачаються **недоліки**, що не означає відсутність успішних розслідувань.

Але мета дослідження полягає не у висвітленні успіхів слідчих органів, а у виявленні проблемних ділянок, а також у подальшому пошуку шляхів для їх усунення.

ЗАГАЛЬНЕ РЕЗЮМЕ

Розслідування злочинів, які стали предметом дослідження, ким би вони не були вчинені, наразі не відповідають критеріям ефективного розслідування, визначеним практикою ЄСПЛ. Це пов'язано як з об'єктивними, так і з суб'єктивними причинами.

ОБ'ЄКТИВНІ ПРИЧИНИ

Об'єктивні причини полягають, передусім, у браку спроможності (*capacity*) – технічних можливостей, матеріальних та людських ресурсів, а також – досвіду проведення досудового слідства у таких масштабах та по категоріям міжнародних злочинів. Крім того, існує загальна проблема недостатньої кваліфікації слідчих та функціональної неспроможності органів досудового слідства на фоні складності подій на сході України («гібридна війна») та непрогнозованості розвитку ситуації на цих територіях. Основний масив розслідувань правопорушень у Донецькій та Луганській областях лягає на плечі місцевих правоохоронних органів на підконтрольних уряду територіях, де рівень оснащення та компетентності достатньо низький, навіть у порівнянні з відносно не високим столичним рівнем, а штат правоохоронців, включаючи слідчих, після подій 2014 року (*перехід деяких правоохоронців на бік т. зв. «ДНР» та «ЛНР», а також часткового звільнення зі служби*), до цього часу не укомплектований, переатестація працюючих співробітників не проведена.

СУБ'ЄКТИВНІ ПРИЧИНИ

Серед суб'єктивних причин – брак мотивації з боку правоохоронної системи через непередбачуваність триваючого збройного конфлікту, кругова порука серед правоохоронців, нез'ясовані перспективи запровадження амністії щодо окремих категорій осіб, а також корумпованість і наявність системи особистих позаслужбових зв'язків (*родинних, дружніх*) із потенційними винуватцями у вчиненні злочинів.

Важливо оголосити, що названі причини зумовлюють недоліки розслідування кримінальних правопорушень, вчинених як НЗФ т.з. «ДНР» та «ЛНР», так і представниками сил АТО.

Слід підкреслити, що працівників органів досудового слідства, як і раніше, притаманний високий рівень політизованості, про які б справи не йшлося. Серед правоохоронців і слідчих небагато тих, хто готовий проводити розслідування, не озираючись на політичну кон'юнктуру. Це суттєво підважує здатність слідчих органів до проведення якісних розслідувань та ускладнює процес відновлення справедливості. А відсутність структурно-інституційних змін у економіці регіону, хоча безпосередньо

не стосується теми цього звіту, але прямо пов'язано з проблемою безкарності, оскільки забезпечує монополію певних груп впливу, які через підконтрольні їм сили можуть бути причетними до найсерйозніших порушень прав людини останніх років як із боку незаконних збройних формувань, так і з боку проукраїнських сил.

За таких умов складно достатньо обґрунтовано говорити про **процес національного примирення. Також зростають ризики, пов'язані із можливим оголошенням амністії** згідно з Мінськими домовленостями – з огляду на невстановлення виконавців значної кількості діянь, які потенційно можуть бути кваліфіковані як злочини проти людяності або воєнні злочини. Для проведення амністії, що не повинна допустити безкарності для осіб, які вчиняли тяжкі злочини, має бути забезпечено проведення **якісного розслідування та справедливого судочинства** усіх фактів, які мали місце. Таким чином, Україна має терміново здійснити кроки задля підвищення ефективності розслідування злочинів у зоні проведення АТО.

ПРОФАЙЛИ ПОТЕРПІЛИХ

(ЗА АЛФАВІТОМ)

Справа Гладченка

№1

Неодноразово протягом періоду з літа до зими 2014 року стикався з вимаганням у нього грошей від імені місцевого адвоката Ч. (в якого до того Гладченко О. О. позичив кошти на посівну), а також побоями і погрозами щодо фізичної розправи над усією його сім'єю за участі «озброєних автоматом людей у військовій формі, які представилися в якості ЗСУ». Гладченко О. О. стверджує, що це були особи, що належали до батальйону «Айдар» (один із них представлявся Арамом, як стверджує потерпілий, він є місцевим жителем і раніше був залучений до навколосудових кід, був знайомий також із Ч.). Документів своїх вони жодного разу не пред'являли, утім, на належність їх до батальйону вказував напис на номерах їх автомобіля – «Айдар», а також відповідні нашивки на камуфляжній формі. Хоча, під час одного з приїздів вони представилися батальйоном «Правий Сектор». У тому числі, ці озброєні особи вчинили побиття Гладченка О. О., здійснювали на нього тиск із застосуванням фізичної сили та погроз. Цю практику вдалося припинити завдяки втручання інших бійців батальйону «Айдар», які сприяли затриманню правоохоронцями трьох осіб із тих, що брали участь у злочинних діях (батальйон «Айдар» заявив, що ці люди до батальйону не належать). Утім, що відбувалося далі з розслідуванням справи (і чи відбувалося принаймні якесь розслідування) – ні де-факто потерпілий, ні його представник достеменно не знають. За інформацією потерпілого, станом на середину квітня 2016 року затримані не знаходилися під вартою (але офіційно Гладченко О. О. про це повідомлений не був), жодному із них не було вручено підозру про вчинення злочину. Учасники нападів, за деякою інформацією, продовжують службу в різних підрозділах.

ГЛАДЧЕНКО
Олександр
Олександрович

Р.Н.: 1983

МІСЦЕ: смт Білокуракине
Луганської області

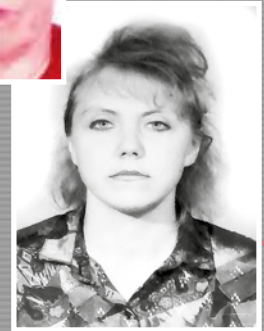
підприємець

Справа родини Дорогінських №2

14 червня 2015 року Дорогінська Зінаїда Миколаївна та Дорогінська Ганна Іванівна були вбиті пострілами в голову з автоматичної зброї. За версією прокуратури, вбивство було вчинене двома військовослужбовцями ЗСУ – Б. та К. зі зброї, що була закріплена за К. Перед цим вони здійснили незаконне проникнення до житла Дорогінських – за їх словами, з метою пошуку представників незаконних збройних формувань. У поліції та прокуратури різні версії щодо того, хто саме здійснив постріли в обох жінок, що спричинили їх смерть. За версією міліції – це Б., за версією військової прокуратури – це К.

Потерпілим по цій справі визнано неповнолітнього юнака, родича вбитих жінок. Обоє підозрюваних наразі перебувають у СІЗО м. Бахмут, триває судовий процес.

Слідство проводив Бахмутський ВП ГУНП України в Донецькій області. Процесуальне керівництво здійснює військова прокуратура Донецького гарнізону. Кваліфікація: пп. 1, 12 ч. 2 ст. 115 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) («Умисне протиправне заподіяння смерті двом особам, вчинене за попередньою змовою групою осіб»), ч. 2 ст. 162 ККУ («Незаконне проникнення до житла із застосуванням насильства»).

ДОРОГІНЬСКА Зінаїда Миколаївна

Р.Н.: 1970

ДОРОГІНЬСКА Ганна Іванівна

Р.Н.: 1938

МІСЦЕ: смт. Луганське
Бахмутського району
Донецької області

Справа Козюберди

№3

Козюберда Володимир Іванович, волонтер, був викрадений 22 червня 2014 року представниками НЗФ «Прізрак», утримувався на території ПАТ «Лисичанський скляний завод» разом із сином, що був захоплений у полон для виманювання самого Володимира. Від Козюберди В. І. вимагали воювати на стороні т.з. «ЛНР». Був звільнений з полону 26 червня, після тривалих побоїв та катувань, які, втім не змусили чоловіка, погодитися брати участь у бойових діях. Досудове розслідування у кримінальному провадженні за фактом незаконно позбавлення волі Козюберди В. І. та його сина ведеться за ч. 2 ст. 146 КК України. Харченко А. В., який підозрюється у вчиненні злочину, наразі переховується від слідства. За повідомленням прокурора м. Рубіжне, міліцією здійснюються оперативно-розшукові заходи щодо встановлення його місця знаходження. За словами самого Козюберди В. І., Харченко був причетний до його викрадення. Про те, чи проводяться наразі якісь слідчі дії щодо розслідування того, що відбувалося після викрадення – а саме незаконне утримання в приміщенні склозаводу, катування, побої, – потерпілому не повідомляють.

Слідство веде Рубіжанський МВ ГУ НПУ в Луганській області. Кваліфікація: ч. 2 ст. 146 ККУ (незаконне позбавлення волі або викрадення людини, вчинені щодо малолітнього або з корисливих мотивів, щодо двох або більше осіб або за попередньою змовою групою осіб, або способом, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, або із застосуванням зброї, або здійснюване протягом тривалого часу).

КОЗЮБЕРДА
Володимир Іванович

Р.Н.: 1960

МІСЦЕ:
м. Рубіжне
Луганської області

підприємець, автомеханік

Справа Костакова

№4

Костаков Сергій Юрійович зник 22 листопада 2014 р. в зоні проведення АТО в м. Волноваха Донецької області. Костаков С. Ю. був активним громадським діячем, відомим під позивним «Маестро», мав загострене почуття справедливості та неодноразово попереджав командирів про те, що він має намір розкрити інформацію про їх незаконну діяльність. У день зникнення (22.11.2014 р.) Сергій останній раз виходив на зв'язок зі своєю дружиною — повідомив телефоном, що оформив переведення з 72-ї бригади в новосформовану 81-у бригаду повітряно-десантних військ. У ніч із 22 на 23 листопада 2014 р. Сергія останній раз бачили живим в будівлі блокпосту на 177 км автошляху «Слов'янськ-Донецьк» (м. Волноваха), який охоронявся на той момент і охороняється зараз співробітниками батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Київ-2». Сергій був побитий та прикутий наручниками до батареї. Через півроку, 2 червня 2015 р., у Волноваському районі біля села Прохорівка було знайдено тіло військового з наявними в черепі отворами від щонайменше 20 кульових поранень, що свідчить про навмисне вбивство, руки були сковані наручниками.

Кримінальне провадження за даним фактом розслідувалось прокуратурою Донецької області, на даний момент — перебуває на вивченні Генеральної прокуратури для визначення підслідності. Кваліфікація: ст. 115 ККУ («Умисне вбивство»).

КОСТАКОВ
Сергій Юрійович

Р.Н.: 1972

МІСЦЕ:
м. Волноваха
Донецької області

старший солдат
розвідувальної роти
72-ї окремої механізованої
бригади

Справа Мельникової №5

Мельникова Антоніда Федорівна, голова ОВК територіального виборчого округу № 110 з виборів президента України (травень 2014 року), була викрадена напередодні виборів 24 травня 2014 року представниками НЗФ «ЛНР», а саме угрупованням «Прізрак», яке на той момент базувалося на території ПАТ «Лисичанський скляний завод». Звільнена того ж дня, після того як передала бойовикам печатку ОВК. Під час перебування в полоні жінці завдано тілесних ушкоджень. Мельникова А. Ф. подала заяву про вчинений проти неї злочин на 5-й день після звільнення міста, 29 липня 2014 року. За словами жінки, після цього її допитали, але на цьому слідство зупинилося — доки не з'явилися критичні матеріали в пресі. Через півтора року після вчинення злочину її знову допитали з виїздом у приміщення скляного заводу.

Подія розслідується Лисичанським ВП ГУНП в Луганській області. Попередня кваліфікація: ст. 157 ККУ («Перешкоджання здійсненню виборчого права»), згодом кваліфікацію було змінено на ст. 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»).

МЕЛЬНИКОВА
Антоніда Федорівна

Р.Н.: 1957

МІСЦЕ:
м. Лисичанська
Луганської області

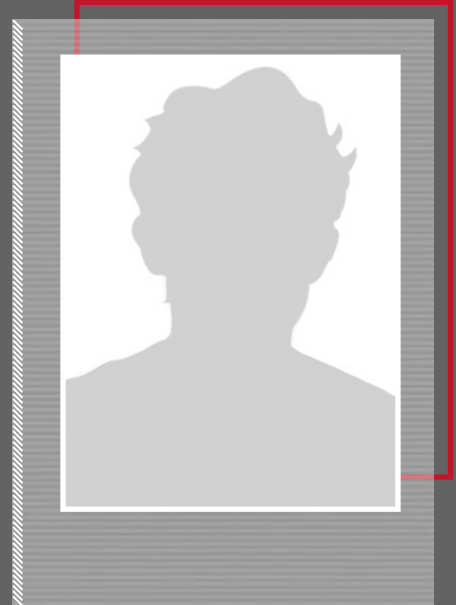
юрист

Справа Москалюк

№6

Дуднік Олександр Григорович та його дружина Москалюк Ольга Семенівна 17.09.2014 р. стали жертвами розбійного озброєного нападу, за словами представників потерпілої сторони, вчиненого бійцями 24-го батальйону територіальної оборони «Айдар» Е. та бійцем із позивним «К.». Погрожуючи зброєю, вони увірвались на подвір'я будинку потерпілих в м. Щастя по вул. Первомайська 29, нанесли вогнепальне поранення Ользі Москалюк, викрали Олександра Дудніка, забрали автомобіль, гроші в сумі 5000 грн., документи на майно. Наступного дня ті самі особи спробували викрасти із цього ж будинку інші цінні речі. Потім, під загрозою вчинення щодо потерпілих подальших злочинних дій, Е. вимагав від Олександра Дудніка протягом місяця купити квартиру для свої тещі Наталі Дуднік, яка також є колишньою дружиною Олександра. Коли ця вимога так і не була виконана, 16 лютого 2015 року, Е. разом із двома іншими бійцями із позивними «С.» та «В.», озброєні автоматами, знову вдерлися до будинку потерпілих, викрали їх, вивезли до лісопосадки, розташованої поблизу с. Передільськ Станично-Луганського району Луганської області. Вбили Олександра та Ольгу пострілами із автомату. Невдовзі Наталя Дуднік переїхала в будинок, де до того проживали вбиті. Тривалий час потерпілі вважалися зниклими безвісти. Їхні тіла були знайдені лише в червні 2015 р.

Кримінальне провадження за обвинуваченням Е. здійснювалось військовою прокуратурою Луганського гарнізону Південного регіону України (розташована в м. Рубіжне Луганської області), обвинувачення щодо одного із трьох нападників передана до Новопсковського районного суду. Проте захист обвинуваченого заявив відвід всьому складу суду, який було задоволено і справу направлено до Апеляційного суду Луганської області для визначення підсудності. Кваліфікація: ст. 115 ККУ («Умисне вбивство»), ст. 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»).

ДУДНІК
Олександр Григорович

Р.Н.: 1974р

МОСКАЛЮК
Ольга Семенівна

Р.Н.: 1974р

МІСЦЕ:
м.Щастя
Луганської області

Справа Наздричкіна №7

Наздричкін Володимир Миколайович, 1965 р.н., 20.11.2014 р. був затриманий біля блокпосту «Бугаз» (Волноваха) військовослужбовцями батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Київ-2». За версією представників потерпілої сторони, бійці саме цього батальйону привезли чоловіка до блокпосту, прикували до батареї, жорстоко побили. Від отриманих побоїв Наздричкін В. М. загинув. Його тіло вивезли та викинули навпроти с. Дмитрівка Волноваського району Донецької області, де 21.11.2014 його і знайшли.

Кримінальне провадження за даним фактом перебуває на вивченні у Генеральній прокуратурі для визначення підслідності. Кваліфікація: ст. 115 ККУ («Умисне вбивство»).

НАЗДРИЧКІН Володимир Миколайович

Р.Н.: 1965

МІСЦЕ:
м. Волноваха
Донецької області

Справа Петровського

№8

ПЕТРОВСЬКИЙ Олексій Володимирович

Р.Н.: 1978

МІСЦЕ:

на межі між Донецькою та
Дніпропетровською
областями

Петровського Олексія Володимировича жорстоко побили 7 липня 2014 року при перетині «кордону» між Донецькою та Дніпропетровською областями, після перевірки на українському блокпосту. Особи, що здійснили напад, перебували в чорному джипі, який перекрив дорогу авто потерпілого. Напад вчинили близько 12-ти озброєних автоматами та битами людей у масках без упізнавальних знаків. При цьому, особами, що здійснювали його побиття, озвучувалися обвинувачення на його адресу в тому, що він начебто викрав автомобіль, на якому виїздив із Донецька, оскільки автомобіль належав не йому, хоча Петровський О. В. мав усі документи та оформлену довіреність. Окрім того, вони звинувачували його в сепаратизмі. Керувала цією групою особа з позивним Хан. Також у групі був Куст (можливо – «Хуст»). Після побиття Петровського О. В. з мішком на голові привезли до підвалу житлового приміщення, де він утримувався озброєними особами без знаків розрізнення, деякі з них були і без військової форми. Серед тих, хто його охороняв, був зокрема Гном. Імовірно, може йтися про особу, яка пізніше сама опинилася в полоні «Правого сектору». На третій день чоловіка звільнили, повернули авто та особисті речі, за винятком нетбуку, мобільних телефонів, підзornoї труби та грошей у сумі трьох тисяч гривень (всього матеріальний збиток склав 8100 грн.). За словами потерпілого, він утримувався саме «Правим сектором», імовірно, в приміщенні бази відпочинку, що належить КП «Водоканал» на околиці Дніпропетровська. Потерпілий стверджує, що перебуваючи в підвалі, чув як новобранці приводилися до присяги, про що також повідомив слідчому при допиті. При звільненні Петровського О. В. йому повідомили, що він відповідав «орієнтуванню» на якогось із викрадачів дітей, а також що бійці «перестаралися».

Розслідування проводиться НП України в Дніпропетровській області. Кваліфікація: 10 грудня 2015 року за заявою Петровського О.В. розпочате кримінальне провадження, попередня кваліфікація — ч. 2 ст. 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, вчинені щодо малолітнього або з корисливих мотивів, щодо двох або більше осіб або за попередньою змовою групою осіб, або способом, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, або із застосуванням зброї, або здійснюване протягом тривалого часу»).

Справа Подушкіна №9

Подушкін Дмитро Вікторович є власником Краматорського аеропорту, в якому навесні 2014 року були розташовані окремі підрозділи ЗСУ, спецназ СБУ (підрозділи «Альфа» і «Омега») та штаб АТО. 10 травня 2014 року Подушкін Д. В. був захоплений невідомими особами на блокпосту, контрольованому т.з. «ДНР». Його затримання відбулося, судячи з наявної інформації, у зв'язку із внесенням його імені до «чорного списку». Подушкін Д. В. був доставлений до приміщення Краматорського ізолятора тимчасового тримання. У цьому приміщенні чоловік разом із іншими особами утримувався протягом 56 днів, і був звільнений 5 липня 2014 року, у день повернення Слов'янська під контроль України. Подія розслідується Краматорським ВП ГУНП України в Донецькій області. Процесуальний нагляд здійснюється Краматорською місцевою прокуратурою. Кваліфікація: ч. 2 ст. 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, вчинені щодо малолітнього або з корисливих мотивів, щодо двох або більше осіб або за попередньою змовою групою осіб, або способом, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, або із застосуванням зброї, або здійснюване протягом тривалого часу»).

ПОДУШКІН Дмитро Вікторович

Р.Н.: 1967

МІСЦЕ:
м. Краматорськ
Донецької області

підприємець, волонтер

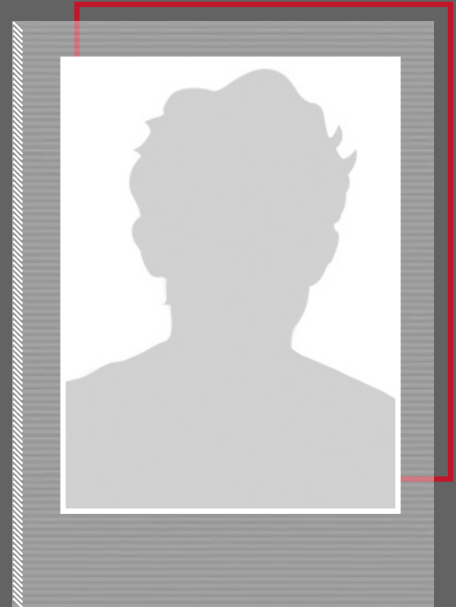
Справа

Потерпілого з Пісок

№ 10

Потерпілий з Пісок під час бойових дій виїхав у Добропілля через повне руйнування житла внаслідок бойових дій, був викрадений, за його власними словами, бійцями батальйону «Правий Сектор» 11 вересня 2014 року та вивезений у приміщення заводу «Європласт». Там йому було віддано наказ розбирати обладнання підприємства начебто для евакуації. Після відмови він був побитий двома військовими, а третій випустив по ногам потерпілого автоматну чергу. У результаті А. отримав осколковий перелом на правій голітці, зміщення та перелом правої плечової кістки, одна куля досі залишається в його нозі (не може провести належну операцію через брак фінансового ресурсу), дві пройшли навиліт. У лікарню в Селідово він був доставлений представником того ж батальйону, командиром військових, які вчинили щодо нього насильство. Під час перебування в лікарні до потерпілого приходили співробітники правоохоронних органів Селідово, котрі зареєстрували кримінальне провадження. Далі провадження було передане для розслідування до Дружківського УП в Донецькій області.

Розслідування кримінального провадження здійснює Дружківське УП в Донецькій області. Кваліфікація: ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України (замах на вбивство).

(ім'я не публікується з міркувань безпеки потерпілого)

МІСЦЕ:
Добропілля
Донецької області

Справа Резниченка № 11

Резниченко Іван Іванович, депутат міськради Соледару від партії «Батьківщина», голова Незалежної профспілки гірняків України на ДП «Артемсіль», був відомий своєю проукраїнською позицією. Зник під час окупації регіону незаконними збройними формуваннями 21 червня 2014 року (хоча сам Соледар під жорстким контролем бойовиків не перебував, але вони сюди, по суті, безперешкодно приїздили, тут також був проведений т.з. «референдум»), тіло було знайдено тільки через 7 місяців 18 січня 2015 року, завдяки проведеному його соратником, депутатом міськради Соледару Романом Махником, власного розслідування. Тіло було знайдено в одній із випрацюваних гіпсових шахт на хуторі Стряпівка, зі слідами вогнепальної зброї та ударів ножом у шию. Про проведення жодного із судових засідань у цій справі жодному з членів родини Резниченка повідомлено не було. Вони також не були визнані потерпілою стороною.

Подія розслідується Бахмутським відділом поліції ГУ НП України в Донецькій області. Кваліфікація: ч. 1 ст. 115 та ч. 1 ст. 289 ККУ — умисне вбивство, поєднане із незаконним заволодінням транспортним засобом. Процесуальне керівництво здійснювалося Бахмутською місцевою прокуратурою, рішення у справі ухвалювалось Бахмутським міськрайонним судом.

РЕЗНИЧЕНКО

Іван Іванович

Р.Н.: 1960

МІСЦЕ:

м. Соледар
Донецької області

депутат міської ради,
профспілковий діяч

Справа Шабрацького №12

Шабрацький Дмитро Сергійович, військовослужбовець 24 ошб ЗС України (псевдонайменування «Айдар»), командир відділення 3 диверсійно-розвідувальної роти, був знайдений мертвим на території військової частини, що базувалася в приміщенні СТО на виїзді з міста Лисичанськ (вул. Червона, 345) 26 березня 2015 року (військова частина В-0624). У довідці про причину смерті сказано: «проникаюче вогнепальне наскрізне кульове поранення голови з множинними переломами мозкового черепу та обличчя». Смерть була заподіяна вистрілом у голову з автомата Калашникова, а також вибухом гранати, у СМЕ є також згадка про кульове поранення в стегно. Батьки Шабрацького Д. С. наполягають, що сина вбили, і ця смерть пов'язана із його конфліктом із де-факто керівництвом роти, що базувалася в Лисичанську на той час. Слідством, як стверджується, перевірялася версія умисного вбивства, але від початку воно обстоювало версію самогубства. У момент, коли цей Звіт було вже завершено, стало відомо про закриття кримінального провадження за фактом смерті Шабрацького Д. С. Слідчий виніс таке рішення на підставі начебто встановлення відсутності в діянні складу кримінального правопорушення (п. 2 ч. 1 ст. 284 ККУ), стверджуючи, що «смерть Шабрацького Д. С. настала внаслідок суїциду». Адвокат оскаржує закриття кримінального провадження.

Досудове розслідування за ознаками правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 115 (Умисне вбивство) та ст. 120 (Доведення до самогубства) ККУ проводить Лисичанський ВП ГУНП України в Луганській області. Процесуальне керівництво здійснюється військовою прокуратурою Луганського гарнізону Південного регіону України (розташована в м. Рубіжне Луганської області). Службове розслідування щодо обставин смерті Шабрацького Д. С. не проводилося.

ШАБРАЦЬКИЙ Дмитро Сергійович

Р.Н.: 1987

МІСЦЕ:

м. Лисичанськ
Луганської області

військовослужбовець
24 ошб ЗС України

ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

Сьогодні в Україні функціонують чотири державні органи, слідчі відділи яких уповноважені здійснювати досудове розслідування: Національна поліція України, Служба безпеки України, органи, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства і Державне бюро розслідувань (до моменту його утворення — прокуратура). Прокуратура здійснює нагляд та процесуальне керівництво в ході досудового розслідування, яке проводиться іншими слідчими органами, і підтримує державне обвинувачення у суді.

Перебіг досудового розслідування визначений Кримінальним процесуальним кодексом України. Воно розпочинається із внесення прокурором або слідчим відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань протягом двадцяти чотирьох годин після отримання повідомлення про подію, що містить ознаки ймовірного вчинення злочину. НПУ здійснює досудове розслідування всіх кримінальних правопорушень, крім тих, що віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування. СБУ розслідує, зокрема, заяви про ймовірні злочини, вчинені проти національної безпеки, миру, міжнародного порядку і територіальної цілісності держави.

Після отримання достатніх доказів, що дозволяють вважати особу підозрюваною у кримінальній справі, їй вручається письмове повідомлення про підозру. Досудове розслідування завершується у випадку закриття кримінального провадження, або коли до суду направляється один з таких документів — обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, чи клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Слід зазначити, що у кримінальних провадженнях, підданих аналізу в процесі цього дослідження, більшість із наведених критеріїв не було дотримано.

Цей алгоритм одночасно має задовольняти мінімальним критеріям ефективності розслідування, визначеним практикою ЄСПЛ¹⁰:

- незалежність та неупередженість (безсторонність),
- ефективність, ретельність (сумлінність),
- своєчасність та відсутність зволікань в часі,
- адекватна компетентність,
- залучення потерпілого,
- достатня поінформованість громадськості.

¹⁰ www.info-prensa.com/article-1107.html Критерії ефективності розслідування фактів поганого поведіння: огляд прецедентної практики Європейського суду з прав людини, зокрема у справах проти України. В. Касько.

ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА

Для того, щоб зрозуміти, як змінилися масштаби реєстрації та досудового розслідування кримінальних правопорушень (і чи вони змінилися взагалі), дослідники звернулись до Прокуратури Донецької та Луганської областей, до Головного управління Національної поліції України в обох областях, а також до територіальних управлінь Державної судової адміністрації України на Луганщині та Донеччини з запитом щодо кількості заяв та зареєстрованих у ЄРДР кримінальних проваджень за фактами вчинення злочинів, передбачених такими статтями Кримінального кодексу України: 146 («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»), 121 («Умисне тяжке тілесне ушкодження»), 122 («Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження»), 125 («Умисне легке тілесне ушкодження»), 126 («Побої і мордування»), 127 («Катування»), а також щодо кількості закінчених досудових розслідувань та ухвалених вироків у цих категоріях проваджень за період із 01.01.2012 до 01.11.2015.

Відповіді на ці запити,
які ми маємо в своєму розпорядженні,
дозволяють зробити такі висновки.

(оригінали наданих на запити відповідей дивіться в Додатках №1, 2, 3, 4 в кінці Звіту)

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

Місцевими загальними судами Луганської області протягом 2012 і до кінця 2015 року не було винесено жодного виправдувального вироку за вказаними статтями. Але, не володіючи контекстом подій останнього часу, із загальної статистики складно було б зробити висновок, що в регіоні триває збройний конфлікт із масштабним застосуванням насильства до мирного населення. На інформації щодо винесених судових вироків це, принаймні, майже не позначається.

Зокрема, звертає на себе увагу те, що, попри масштаб викрадень і катувань у Луганській області, місцевими судами **протягом 2014–2015 років було винесено тільки один вирок за ст. 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»)** і жодного — за **статтею 127 ККУ («Катування»)**.

Ці дані варто співставити з інформацією, наданою **Національною поліцією у Луганській області**.

У статистиці правоохоронців стаття 127 КК України «Катування» обмежується поодинокими випадками застосування. На відміну від Донецької області (див. *нижче*), на Луганщині у 2013 році були обліковані 4 випадки такого правопорушення, за стількома ж правопорушеннями матеріали досудового розслідування направлені до суду з обвинувальним актом. А от у **2014 році**, всупереч подіям в регіоні, **обліковано лише 3 правопорушення**. При цьому, матеріали жодної зі справ не спрямовані до суду, що збігається з інформацією від Державної судової адміністрації. У **2015 році** — кількість облікованих випадків зростає до **7-ми**. **При цьому, одне провадження закрито, одне відправлено до суду**. У той же час, але, як випливає з даних судової статистики, вироків станом на кінець 2015 року винесено не було.

Водночас, кількість облікованих кримінальних правопорушень **за ст. 146 («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»)** на **Луганщині різко зростає із початком АТО**. Станом на травень 2014 року — це 40 випадків, у червні їх кількість зростає до 105, у липні — до 202, у жовтні — 539. В подальшому темпи зростання значно вповільнюються (станом на *грудень 2014 року всього — 569 облікованих злочинів, що в 33 рази перебільшує статистику 2013 року за цією ж статтею КК*). При цьому, пропорційно збільшується кількість закритих проваджень (до кінця 2014 року їх вже майже 100), а от до суду **спрямовані одиниці — 9 матеріалів кримінальних проваджень за весь 2014-й рік**. У **2015 році кількість облікованих кримінальних злочинів за ст. 146 КК зменшується в чотири рази — до 143 (хоча маємо статистичні дані за неповний рік, а саме — за 10 місяців)**. Показники зазначеного виду кримінальних правопорушень все одно залишаються високими (майже в 10 разів вищими) у порівнянні із «довоєнним» часом. При цьому, стабільно низькою є кількість завершених досудових розслідувань, що передані і до суду з обвинувальним актом (**протягом неповного 2015 року таких було 6, при цьому 16 проваджень закрито**).

Повертаючись до судової статистики, нагадаємо, що за два роки було винесено тільки один обвинувальний вирок, куди поділась решта кримінальних справ — залишається загадкою.

Як не парадоксально, значно зменшилася у порівнянні із «довоєнним часом» кількість обвинувальних вироків за **ст. 126 ККУ «Побої і мордування»**: 9 та 2 відповідно у 2014 та 2015 роках у порівнянні із 14-ма у 2013-му році. Ця тенденція відображена також у статистиці НПУ. Кількість облікованих злочинів із кваліфікацією «Побої та мордування» дивним чином

зменшується із 233 у 2013 році до 84-х у 2014 році. До суду доведені лише 34 справи (у 2013-му — 118), а закриті — 166 проваджень. У 2015 році це вже поодинокі випадки, їх кількість сягає рівня нижчого, навіть, за довоєнний час (станом на *жовтень 2015 року — 8 випадків, матеріали 3-х проваджень спрямовано до суду, 30 — закрито*).

У 2014 році зменшується також інтенсивність облікованих правопорушень, пов'язаних із тілесними ушкодженнями різної тяжкості. Якщо у 2013 році таких було близько 4600, то станом на кінець 2014 зафіксовано близько 2500. Доведено до суду також було значно менше проваджень: 600 у порівнянні із близько 1800 у 2013 році.

У **2015-му році** кількість облікованих правопорушень за статтями 121, 122, 125 ККУ значно зменшується. Приміром, станом на середину року (червень) їх число дорівнює кількості облікованих злочинів тільки за один місяць 2014-го року (навіть до початку збройного конфлікту). Станом на жовтень 2015 року їх загальна кількість досягала 230-ти (для порівняння станом на жовтень 2014 йшлося про 2460 випадків), матеріали лише 231 провадження були спрямовані до суду, що втричі менше у порівнянні зі статистичними даними попереднього (2013) року, а майже **3 тисячі проваджень** щодо нанесення тілесних ушкоджень було закрито.

Кількість вироків у справах про нанесення легких тілесних ушкоджень так само знижується у 2014–2015 роках відповідно: 253 у 2013 році, 182 у 2014 році та 151 у 2015 році. Щодо судових вироків відносно тілесних ушкоджень середньої тяжкості, то їх пік припадає так само на 2013-й рік (32), а у 2014-му та 2015-му році кількість вироків скорочується до, відповідно, 22-х та 19-ти. Кількість вироків за ст. 121 («Умисне тяжке тілесне ушкодження») залишилася, по суті, стабільною: 2013–36, 2014–32, 2015–37.

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Цікавим є те, що, для порівняння, судами Донецької області у 2012 році не було винесено жодного вироку за жодною із вказаних статей. Але статистика різко змінюється 2013 року.

Так само як на Луганщині, на Донеччині очевидним є різке зростання зареєстрованих у ЄРДР проваджень за ст. 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини») саме із початком збройного конфлікту (у березні 2014–8, у червні — вже 131, у липні — 178, у серпні — 209 (пік). У подальшому тенденція йде на зниження (грудень 2014–97, березень 2015–58, жовтень 2015–20), що відповідає рівню «довоєнного часу». Водночас, ці доволі високі цифри стосуються виключно ЄРДР, а коли йдеться про доведення справ до суду, то їх кількість — **вкрай низька**: усього з червня 2014 до жовтня 2015 року було завершено та відправлено до суду з обвинувальним актом 12 справ за статтею 146 ККУ. Можна порівняти ці дані зі статистикою зареєстрованих кримінальних

проваджень — **останніх більше в 110 (!) разів — а саме 1438**. При цьому, кількість вироків — **мінімальна**: 2 — у 2014 і 7 — у 2015. Ці цифри, порядок яких збігається із даними з Луганщини, так чи інакше, мізерні на тлі реальної кількості викрадень та утримування в полоні людей у Донецькій області. Ідеться про тисячі таких випадків.

Подібна до Луганської області також ситуація з **розслідуванням та судовим розглядом злочинів, що кваліфікуються за статтею 127 ККУ («Катування»)**. Навіть кількість зареєстрованих у ЄРДР правопорушень є мінімальною: у 2013–9, у 2014–2015 рр. — навіть менше: 5 та 6 відповідно. Протягом **2014–2015 років лише в одному** кримінальному провадженні було завершено досудове розслідування і матеріали передані до суду з обвинувальним актом. Що ж до кількості вироків, то у 2014 та 2015 роках був ухвалений лише один обвинувальний вирок (до речі, у порівнянні з попереднім 2013 кількість вироків зменшилась в чотири рази).

Незрозуміла тенденція (така аналогічна до Луганщини) спостерігається

зі статтею 126 «Побої та мордування». Кількість зареєстрованих проваджень стає в рази меншою: у 2014 році 225 (у порівнянні з 1090 у 2013 році), та продовжує зменшуватись у **2015 році (74)**. У 2014-му році було завершено 234 досудових розслідування, але їх кількість різко скоротилася у 2015 році до 89-ти. Водночас, до суду за цією статтею спрямовано порівняно небагато справ: протягом 2014–2015 років таких було відповідно, 48 та 12.

Аналогічна ситуація зі злочинами, пов'язаними із **нанесенням тілесних ушкоджень різної тяжкості**. Кількість зареєстрованих у ЄРДР проваджень у **2014 році залишалась на рівні 2013**, але із помітним стрибком протягом березня-серпня 2014 року (543, 529, 559 зареєстрованих випадків у, відповідно: квітні, червні та липні). Протягом 2015 року кількість зареєстрованих злочинів скорочувалася (у середньому — близько 200 зареєстрованих правопорушень на місяць). Але лише **невелика кількість матеріалів кримінальних проваджень була спрямована до суду**: від серпня 2014-го до жовтня 2015 року, тобто за

Дані щодо кількості направлених до суду обвинувальних актів та притягнутих осіб Головною військовою прокуратурою України, у тому числі військовою прокуратурою сил АТО упродовж 2014–2015 та 3 місяців 2016 років

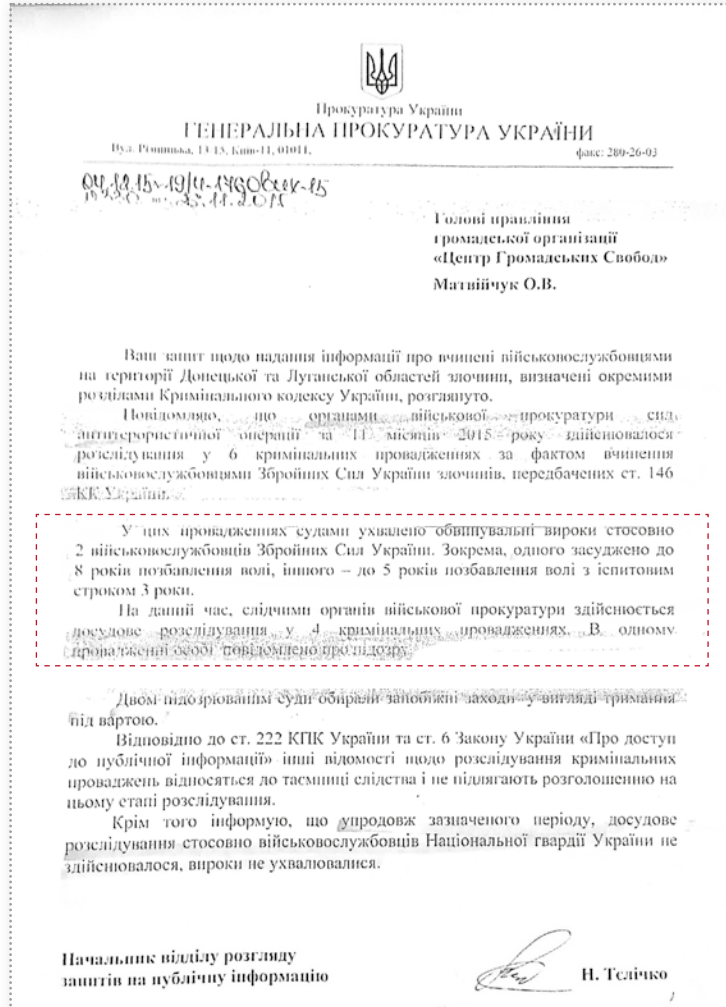
Без повторно прийнятих рішень		направлено до суду обвинувальних актів, притягнутих осіб					
		2014		2015		3 місяці 2016	
		обвинувальні акти	особи	обвинувальні акти	особи	обвинувальні акти	особи
Усього направлено до суду обвинувальних актів		1002	1060	3579	3671	1051	1083
у тому числі вчинені працівниками	з них: військовою прокуратурою	X	X	201	203	206	217
	Національної гвардії України	X	X	293	295	75	75
	з них: за провадженнями закінченими прокуратурою сил АТО	X	X	22	22	14	14
	Служби безпеки України	10	10	20	23	6	6
	з них: за провадженнями закінченими прокуратурою сил АТО	X	X	—	—	2	2

півтора роки, всього таких справ було 800, що відповідає півторамісячній статистиці зареєстрованих злочинів у «гарячий» період. При цьому, кількість обвинувальних вироків щодо тяжких та середньої тяжкості тілесних ушкоджень у 2014–2015 роках зменшується більш ніж вдвічі у порівнянні з 2013 роком (323 та 189).

Таким чином, є підстави стверджувати наявність **тенденції зростання прірви між статистичними даними щодо судових вироків за зазначеними статтями ККУ та реальним розвитком подій у Донецькій та Луганських областях**. При цьому, якщо в межах статті 146 ККУ принаймні можемо відстежити стрибок в напрямку збільшення кількості заяв про злочини та зареєстрованих справ у ЄРДР, то ця кількість різко зменшується, коли йдеться про судовий розгляд справ за цією статтею ККУ. Судячи зі статистики, катування в збройному конфлікті взагалі не застосовуються, що суперечить дійсності; а кількість тілесних ушкоджень в Донецькій та Луганській областях від 2014 року значно зменшилась, що також є неспівставним із реальною ситуацією. Відповідь на запитання — «Яким чином слід тлумачити ці статистичні дані?» — має бути предметом окремого дослідження. Разом із тим, на нашу думку, одним із найбільш ймовірних пояснень можуть бути недоліки в роботі правоохоронної системи.

Безумовно, наведена вище статистика дає неточне уявлення про загальний стан боротьби з цими видами злочинів, оскільки йдеться не лише виключно про злочини, вчинені в контексті збройного конфлікту, а й про загальну кількість правопорушень, в тому числі, суто кримінальних. Доцільно в цьому випадку звернутися також до статистичних даних Генеральної прокуратури України.

Що стосується кримінальних проваджень відносно злочинів, вчинених українськими військовими зі складу формувань АТО, то у відповідь на інформаційний запит від 4.12.2015 Генеральна прокуратура України зазначає, що органами військової прокуратури сил антитерористичної операції за 11 місяців 2015 року здійснювалося розслідування у 6 кримінальних провадженнях за фактом вчинення військовослужбовцями Збройних Сил України злочинів, **передбачених ст. 146 КК України** («Незаконне

позбавлення волі або викрадення людини»).

Судами ухвалені обвинувальні висновки стосовно 2 військовослужбовців ЗСУ: одного засуджено до 8 років позбавлення волі, іншого — до 5 з іспитовим строком у 3 роки. Зараз слідчими органами ВП здійснюється досудове розслідування у 4 кримінальних провадженнях, в одному з яких особі повідомлено про підозру, двоє перебувають під вартою в якості запобіжного заходу.

Що ж стосується представників Національної гвардії України, то, згідно із відповіддю ГПУ, «*упродовж зазначеного періоду досудове розслідування стосовно військовослужбовців Національної гвардії України не здійснювалося, вироків не ухвалювалися*». Більше того, «*інформація про передачу до слідчих підрозділів Національної поліції кримінальних проваджень про злочини, які вчинені військовослужбовцями, до Головного слідчого управління на цей час не надходила*». А це означає, що жодного провадження, фігурантом у якому виступав би боєць

Нацгвардії, військовою прокуратурою не розслідувалося.

Утім, вже за кілька місяців, станом на квітень 2016 року бачимо зовсім іншу статистику.

У відповідь на запит Центру Громадянських Свобод від квітня 2016 року ГПУ надала інформацію щодо кількості направлених до суду обвинувальних актів Головною військовою прокуратурою України та притягнутих до відповідальності осіб з числа Національної гвардії України та Служби безпеки України. Дані щодо представників ЗСУ у звітності не виокремлюються. Подаємо надану ГПУ інформацію у вигляді надісланої відомством таблиці.

У відповідь на запит Центру Громадянських Свобод ГПУ повідомила також про стан розслідування злочинів, вчинених представниками НЗФ т.з. «ДНР» та «ЛНР». Тут варто відзначити позитивну тенденцію до об'єднання епізодів вчинення злочинів в рамках одного кримінального провадження. У відповіді ГПУ зазначено, що Головна військова прокуратура

здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні за ознаками злочинів, передбачених ч. 1, 2 ст. 438 («Порушення законів та звичаїв війни», частина 1: «Жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням, вигнання цивільного населення для примусових робіт, розграбування національних цінностей на окупованій території, застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом, інші порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також віддання наказу про вчинення таких дій», частина 2: «Ті самі діяння, якщо вони поєднані з умисним вбивством»), п. 1 ч. 2 ст. 115 («Умисне вбивство двох або більше осіб»), ч. 3

ст. 258 («Терористичний акт, що призвів до загибелі людини»), ч. 1 ст. 258–3 («Створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а так само організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації»). У результаті досудового розслідування встановлено, що впродовж 2014–2015 років представниками НЗФ на окупованій території створено 62 табори та інших місць незаконного утримання захоплених українських військовослужбовців та цивільних осіб; встановлено **2998 осіб, яких незаконно позбавили волі**, майже всі вони зазнавали жорстокого поводження та катування, **утримувалися в нелюдських умовах**; окрім того,

Генпрокуратурою встановлено факти вбивства 2-х осіб під час їх незаконного утримування. У рамках цього провадження визнано та допитано 592 потерпілих. Щодо ефективності досудового слідства ГПУ повідомляє невтішну статистику: «повідомлено про підозру одному учаснику терористичної організації, якого оголошено в розшук та отримано дозвіл суду на його затримання та доставлення до суду під вартою для вирішення питання щодо обрання запобіжного заходу». Про кого саме йдеться – у відповіді на запит не уточнюється. Одночасно ГПУ стверджує, що всі докази, здобуті у досудовому розслідуванні, передані до Міжнародного кримінального суду для вирішення питання про відкриття провадження щодо подій на сході України.

ЗАГАЛЬНІ ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Для розслідування кожної зі згаданих вище категорій злочинів притаманні свої проблеми та перешкоди. У той же час, є також і загальні проблеми досудового розслідування, які, на наш погляд, притаманні розслідуванню всіх категорій злочинів та які вказують на те, що недостатня якість розслідування є наслідком не виключно обставин війни, але й загальною проблемою нездатності органів досудового слідства діяти ефективно. Такий стан, своєю чергою, створює серйозні ризики, які сформульовані наприкінці цього Звіту.

1. Проблема спроможності та належної мотивації розслідування

Брак спроможності (capacity) — матеріальних та людських ресурсів

є найочевиднішою об'єктивною причиною неефективності проведення розслідування, в тому числі й тих, що стали предметом цього дослідження.

Ця проблема зумовлює цілий комплекс далекосяжних наслідків, що виявляються у недобросовісному підході до проведення розслідування — прагненні якомога швидше закрити провадження або ж — схильність розробляти найбільш «вірогідну» для слідчого версію, що дозволить швидше завершити розслідування. При цьому, не будуються всі можливі реалістичні версії та не проводиться їх належна одночасна перевірка, своєчасно не виявляються та не допитуються свідки

та постраждали від злочину, а матеріали кримінальних проваджень «осідають» у кабінетах слідчих «мертвим вантажем».

Слідчим також часто бракує належної матеріально-технічної бази (починаючи від офісної техніки і завершуючи автомобілями), що робить ефективне розслідування майже неможливим. Деколи допомогу їм надають волонтери, але така практика є епізодичною через вкрай низький рівень довіри до правоохоронної системи з боку суспільства.

Перевантаженість слідчих кількостю кримінальних проваджень при мізерній оплаті їх роботи давно була і залишається проблемою для України. На звільнених територіях Донецької та Луганської областей, де обсяг та складність справ збільшується в рази, а також в умовах наявності інших

демотивуючих факторів, ця проблема набуває особливого масштабу. Самі слідчі на умовах анонімності кажуть, що навіть наявну низьку зарплатню їм вчасно не виплачують.

За інформацією начальника ГУ НП України в Донецькій області В'ячеслава Аброськіна¹¹, «некомплект поліції Донецчини в середньому складає 30%, у „прифронтовій“ Авдіївці — 70%, поліцейські фактично працюють без вихідних». Йдеться про неуккомплектованість 2000 поліцейських на Донецчині та близько 1000 поліцейських на Луганщині¹². Це можна пояснити не тільки складністю умов роботи, а й зокрема, тим, що для тих, хто зголошується працювати в цих областях, не створюються жодні додаткові мотиваційні умови. Водночас, у керівництві Національної поліції України заявили про намір спрямовувати для служби в Донецьку та Луганську області тих колишніх правоохоронців, які не пройшли переатестацію в рамках реформи МВС. За словами В. Аброськіна, йдеться про тих співробітників, хто «не добрав один чи два бали в процесі переатестації». За інформацією прес-секретаря НПУ Артема Шевченка, «відверто скомпрометовані особи не потраплять на службу, шанс матимуть лише ті, хто просто не склав тести чи не пройшов співбесіду», до того ж, після 1–2 років служби буде проведено їх повторну переатестацію із остаточними висновками. Утім, перспектива такого шляху вирішення проблеми некомплекту викликає обурення в середовищі громадського сектору¹³.

Слідчий воєнної прокуратури Луганської області, з яким вдалося поспілкуватися моніторам, здійснює процесуальний нагляд у близько 400 кримінальних справ. При цьому, він не має службового транспорту, що значно ускладнює виконання ним своїх службових обов'язків.

У провадженні однієї зі слідчих Управління Національної поліції України у м. Кремінна Луганської області, за її власними словами, близько 150–200 справ. Утім, зараз, каже вона, ситуація не така складна як 2014 року, коли замість 16 осіб у слідчому відділі працювало 5.

Як стало відомо мобільній групі, у **слідчому відділі СБУ м. Краматорська** факти щодо захоплення представниками збройних формувань т.з. «ДНР» Краматорського міськвідділу МВС України та приміщень інших органів влади, вчинення терактів і т.д. — об'єднані в одне провадження, але майже не розслідуються. У матеріалах справи у відповідь на доручення щодо встановлення тих чи інших обставин містяться формальні відписки про неможливість їх встановлення. Причиною є малий штат відділу, який складається із 5 слідчих. Вони завантажені провадженнями, пов'язаними з проведенням у Краматорську т.зв. «референдуму» у травні 2014 року. Що ж до оперативного підрозділу СБУ, то для нього пріоритетним напрямком є виявлення правопорушень, вчинених працівниками міліції, а не незаконних збройних формувань. Таким чином, розслідуванням захоплення міськвідділу займатися просто немає кому.

11 <https://www.facebook.com/Vyacheslav.Abroskin/posts/1563107103981958?pnref=story>

12 <https://www.facebook.com/artem.shevchenko.9/posts/10208839573889108>

13 <https://www.facebook.com/gromady.dn.ua/posts/852088644920896>

14 www.ukranews.com/news/153809.Militsiya-zaderzhala-boevika-DNR-po-podozreniyu-v-ubiystvye-deputata-Soledarskogo-gorsoveta

2. Відсутність досвіду роботи в умовах збройного конфлікту

Як було зазначено в передмові до Звіту, правоохоронна система України вперше зіштовхнулася зі злочинами такого масштабу: за інтенсивністю, кількістю постраждалих, характеристикою мережі виконавців тощо. На території нашої сучасної держави дотепер ніколи не було масових збройних конфліктів і саме тому у правоохоронних органів немає досвіду роботи в таких умовах та з кримінальними правопорушеннями такої специфіки. Тим більше, що йдеться не про лінійну, а про так звану «гібридну війну», що включає безліч факторів і тактик. Слідчим бракує кваліфікації, досвіду використання вже розроблених типових методик розслідування таких видів злочинів та вміння аналізувати та співставляти значну кількість різноманітної інформації. Технічних засобів (*доступних ІТ-технологій*), аби зробити процес аналізу більш спрощеним

Однією з проблем, із якою стикаються слідчі в Донецькій та Луганській областях у повсякденній роботі і яка спричинена бойовими діями, — це відсутність експертних установ, які перебувають на окупованих територіях. Деякі експертні установи були перенесені в населені пункти звільнених територій, з деякими питаннями доводиться звертатися в сусідні області. Наприклад, слідчі Луганської області цитологічну експертизу замовляють у Харкові. Це ще більше ускладнює та сповільнює процес розслідування.

та ефективнішим — також немає. Ці фактори суттєво ускладнюють процес розслідування кримінальних правопорушень в зоні проведення АТО.

Бойові дії, де-факто — війна, що розгорнулася на східній Україні, справді значно ускладнює роботу

слідчих. З іншого боку, цим фактом нерідко маніпулюють, виправдовуючи бездіяльність складною воєнно-політичною ситуацією в регіоні. Маркером у такому випадку слугує відсутність самого процесу розслідування, належних зусиль слідчого щодо проведення слідчих дій.

3. Загальні проблеми системи кримінальної юстиції

З погляду дослідників існує низка інших факторів і причин, що в цілому гальмують роботу органів досудового слідства незалежно від регіону та категорії злочинів.

Безумовно, реформування системи кримінальної юстиції та імплементація законодавчих актів, що покликані це реформування здійснити, є життєво необхідним для України.

Разом з тим, подекуди впровадження реформ у сфері кримінальної юстиції створює тимчасові, але вкрай серйозні проблеми, що впливають на загальну ефективність проведення досудових розслідувань. Зокрема, йдеться про певний «параліч» роботи оперативних підрозділів поліції (зокрема, *Департаменту карного розшуку Національної поліції України*), а також криміналістичних експертних підрозділів. Доводиться також

часто чути скарги від працівників правоохоронних органів, прокуратури на недоліки запровадженого 2012-го року Кримінального процесуального кодексу України, які полягають у занадто інтенсивному, на їх думку, судовому контролю за діями слідчого. Утім, обґрунтованість таких скарг, на думку деяких експертів, часто-густо пов'язана з недоліками у системі підготовки кадрів слідчих і прокурорів та підвищенні їх кваліфікації.

4. Кваліфікація застосування тортур та інші недоліки національного законодавства

Проблема комплексного розслідування має ще один вимір, пов'язаний із недосконалістю національного законодавства. Правозахисні організації неодноразово вказували на невідповідність розділу 20 КК України «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» міжнародному гуманітарному праву, зокрема, Римському статуту Міжнародного кримінального суду (і з ініціативи саме українських правозахисних організацій відповідна рекомендація за була включена до резолюції ПАРС від 21.04.2016). Це негативно впливає на ефективність розслідування через неможливість правильної кваліфікації злочинних дій як воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Як приклад, можна навести катування, яке мало би кваліфікуватися як відповідний міжнародний злочин, передбачений розділом 20 КК України, з огляду на масштабність та системність даного явища в ході збройного конфлікту. Натомість, катування досі кваліфікується за статтею 127, виписаною в іншому розділі КК України. Частина перша даної статті визначає катування як злочин середньої тяжкості та передбачає від 2 до 5 років позбавлення волі. Тяжким злочином такі дії стають тільки у випадку їх повторюваності або вчинення катування за попередньою змовою групою осіб, або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, вони караються строком від 5 до 10 років позбавлення волі. Таким чином у слідчого

лишається широкий простір для зловживання при здійсненні кваліфікації злочинного діяння. Така ситуація лише не відповідає міжнародним стандартам, але й може дозволити виконавцям викрадень та катувань цивільних осіб підпасти під амністію згідно з Мінськими домовленостями, навіть у випадку якщо виконавці тяжких злочинів, як неодноразово наголошувалося в публічних заявах офіційних осіб, не підлягатимуть амністії.

Додатковими проблемами є те, що судмедексперти не фіксують сліди катувань на тілах загиблих, а слідчі не ставлять експертних питань і завдань; окрім того, слідчі не призначають СМЕ для встановлення ознак застосування тортур.

5. Залежність від кон'юнктури місцевого або загальнодержавного рівня

Фактор залежності слідчих від керівництва місцевого або вищого рівня, що, по суті, є **порушенням згаданого принципу незалежності та неупередженості (безсторонності)**, — актуальний щодо всіх категорій розслідувань, що аналізуються у Звіті та незалежно від того, хто саме вчиняє правопорушення, про розслідування яких ідеться.) Саме тому в цьому підрозділі Звіту ми не поділяємо кримінальні правопорушення та провадження на ті, що вчинені НЗФ т.з. «ДНР», «ЛНР» і ті, що вчинені силами АТО. Натомість, їх класифікація здійснена на основі виявлених в процесі дослідження недоліків досудового слідства.

Що стосується злочинів, вчинених силами АТО, то сотні затриманих

Один із адвокатів розповів моніторам, як слідчі під час спілкування запитували в нього поради, як їм бути зі злочинами, вчиненими проукраїнськими силами АТО: розслідувати чи закривати на них очі.

Одна зі слідчих Луганської області, що розслідує справу, де обвинуваченим проходить боєць батальйону «Айдар», скаржилася, що ті, хто вчора був «бандитами» — сьогодні «герої». З її слів можна було зробити висновок, що така трансформація вплинула на позицію слідства.

учасників АТО, а також кілька показових справ (таких як «справа Айдару» та «справа Торнадо») не свідчать про загальну ефективність розслідувань правопорушень, вчинених українськими силами проти цивільного населення. На прикладі проаналізованих під час підготовки даного звіту випадків ми

бачимо вибірковість у притягненні до кримінальної відповідальності. Тобто на фоні достатньо високої статистики щодо переданих до суду обвинувальних актів та притягнених осіб, продовжують лишатися справи, розслідування яких складно назвати неупередженими та ефективними.

1. Справа Гладченка:

під час одного з приїзду рекетирів Гладченко О. О. викликав міліцію, але жодних дій, аби припинити протиправні дії правоохоронці Білокуракиного не вчинили. За словами потерпілого, затримання злочинців стало можливим лише за участю інших представників того ж таки батальйону «Айдар». Після затримання потерпілий звернувся із заявою до правоохоронних органів, був допитаний ними, а також представниками спецслужб. У подальшому міліція викликала та допитувала свідків. Але, як виявилось, тодішній начальник слідчого відділу УМВС був у близьких родинних відносинах із Ч., якого Гладченко О. О. називає замовником рейдерської атаки на нього. Після призначення нового начальника слідчого відділу справа рушила з місця, утім, на заваді подальшого розслідування справи стала обласна прокуратура своєю бездіяльністю. Востаннє слідчі дії здійснювалися в цій справі в квітні 2015 року. Прикметно, що позичальник Ч., який, за словами потерпілого був співробітником міліції і прокуратури у 1990-х роках, у контактах із батьком потерпілого, який також є жертвою розбою, радив нікуди не звертатися, бо «міліція у нього у лівій руці, прокуратура – у правій, а суд – показав на пах». Потерпілий вважає, що справу намагаються «зам'яти», він стверджує, що слідство йому прямо каже про те, що «діло помре тут».

Фотоілюстрації до матеріалу « В Старобельском районе задержаны бандиты, выдающие себя за бойцов батальона “Айдар”» новинного ресурсу informer.lg.ua. Саме вони, як стверджується в повідомленні, здійснили напад на Гладченка

Попри наявність великої кількості матеріалів про злочини проти цивільного населення з боку батальйону «Айдар» на півночі Луганської області, недостатньо інформації про конкретні обставини, які дають глибше розуміння контексту цих злочинів, а саме їх закоріненості в місцеву ситуацію. Згідно з інформацією, отриманою в ході численних поїздок моніторів на північ Луганщини, окремі частини батальйону «Айдар» використовувалися в якості де-факто приватних воєнізо-

ваних підрозділів. Попри офіційну належність до лав ЗСУ та наявність воєнних квитків, вони, по суті, виконували приватні замовлення, в тому числі, викрадення людей, здійснення рейдерських атак, виконання функцій приватної охорони для місцевої фінансово-промислової еліти та ін. Такі випадки досі не розслідувані ефективно та належно.

Перетворення окремих добровольчих підрозділів на «приватні армії» під контролем місцевих еліт блокує розслідування місцевими правоохоронцями, які також є залежними від тих самих еліт. Водночас, структури, до яких правопорушники оголошують себе причетними, відхрещуються від злочинців, або не визнають їх причетності до батальйону.

6. Справа Москалюк:

в обвинувачувальних матеріалах, які розглядаються в суді, Е. не перебуває в статусі військовослужбовця, оскільки йому інкримінують дезертирство. Окрім того, прокуратура не пред'явила обвинувачення по одному із епізодів: Е. не інкримінують вчинений проти потерпілих у вересні 2014 р. розбійний напад (у період, коли Е. таки був військовослужбовцем).

Території Донецької та Луганської областей, повернені під контроль України, почасти, втім, продовжують контролюватися тими самими фінансово-промисловими групами впливу, які контролювали їх і до початку бойових дій. Ні їх роль у процесі окупації територій незаконними збройними формуваннями, ні їх роль у подальших подіях, за інформацією авторів звіту, правоохоронними органами не розслідується.

Досудове слідство подеколи здійснюється формально (**«для галочки»**), **тобто відбувається імітація** проведення слідчих дій для виконання формальних вимог КПК, що й порушує критерії ефективного розслідування, закріплені в рішеннях ЄСПЛ.

Моніторингова група неодноразово стикалася зі скаргами потерпілих від злочинів та їх захисників на те, що представники правоохоронних органів, нібито здійснюючи розслідування, насправді тільки імітують його, аби дотриматись формальних вимог кримінально-процесуального законодавства. Насправді ж якісного розслідування не відбувається, а зусилля спрямовані на те, щоб «справу розвалити». Тобто оформлюються документи, здійснюються запити, але ці матеріали носять неконкретний характер і до того ж, мають дуже затягнуті терміни виконання.

Як вдалося з'ясувати Центру Громадянських Свобод під час власного розслідування, під час окупації півночі Луганщини представниками НЗФ т.з. «ЛНР» на території ПАТ «Лисичанський скляний завод» розміщувалася база угруповання «Прізрак» під командуванням вбитого минулого року Олексія Мозгового. На цій базі, зокрема, зберігалася воєнна техніка, важке озброєння, сюди привозили цивільних заручників, тут їх катували та використовували в якості рабів. Утім, як випливає із відповідей на запити ЦГС, правоохоронні органи та СБУ не займаються розслідуванням подій на Лисичанському скляному заводі з цієї точки зору, натомість, розслідують обстріли заводу, як вказано в офіційних відповідях на наші запити, «невстановленими особами», кваліфікуючи це як «терористичний акт». При цьому, загальновідомим є той факт, що дані обстріли здійснювалися українськими урядовими силами в рамках операції по звільненню Лисичанська. Варто зауважити на тому, що де-факто підприємство контролюється колишнім міським головою Лисичанська, наближеним до одного з найвпливовіших представників Опозиційного блоку. Яким саме чином бойовики отримали доступ на територію підприємства — у правоохоронних органах, судячи з отриманих ЦГС відповідей та попри публічні заяви посадовців, — не досліджують. За словами місцевих активістів, ті самі особи з числа місцевої еліти контролювали (або, принаймні, здійснювали частковий контроль) одного зі взводів батальйону «Айдар», що базувалася в Лисичанську відразу після звільнення міста і до середини 2015 року.

9. Справа **Подушкіна:**

Як стверджує представник потерпілого, кримінальне провадження щодо викрадення його клієнта наповнене великою кількістю документів, які не належать до процесуальних, носять безпредметний та відверто незрозумілий характер — листування із потерпілим у відповідь на його скарги, пропозиції та зауваження. Це збільшує кількість паперів в справі, але не свідчить про жодну ефективність розслідування.

Конкретні недоліки роботи слідчих органів:

Ігнорування обов'язку щодо своєчасного встановлення та допиту свідків та інших невідкладних слідчих дій.

Згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПКУ), слідчий зобов'язаний здійснити певні процесуальні дії при розслідуванні справи. До таких дій належить й допит свідків. Але подеколи ця зобов'язання слідчими не дотримується.

5. Справа **Мельникової**:

Слідчими так і не були допитані свідки, які бачили момент захоплення жінки представниками НЗФ. Їх контакти потерпіла передала слідству, попередньо навіть отримавши згоду свідків на спілкування зі слідством, але, попри кількаразове нагадування, ці свідки так і не були допитані.

11. Справа **Резниченка**:

Слідством так і не був допитаний під протокол один із головних свідків у справі Роман Махник, колега Резниченка І. І., так само депутат міської ради Содедару. Хоча саме він знайшов тіло Резниченка І. І., а в подальшому, за його власними словами, неодноразово наполягав на своєму допиті в якості свідка, а також на долучення до справи важливих матеріалів. Ці запити слідством були проігноровані.

Випрацьована соляна шахта, в якій було знайдене тіло Івана Резниченка

10. Справа **Потерпілого з Пісок**:

З моменту подання заяви про вчинення правопорушення не було вчинено першочергових слідчих дій, наприклад, за півтора року так і не було допитано потерпілого, не було також проведено СМЕ, попри наявність серйозних травм.

В одній із досліджуваних справ жертви викрадення бойовиками т.з. «ЛНР» судово-медична експертиза була призначена через півтора роки після подання заяви про викрадення потерпілої. Звісно, за цей час сліди

від побоїв зникли. Більше того, в приватній бесіді сам лікар запитував постраждалу, «навіщо їй це потрібно», маючи на увазі її наполегливість щодо необхідності проведення розслідування.

Ігнорування обов'язку щодо ретельного збирання можливих речових доказів.

Таким монітори застали підвал міськради Костянтинівки в грудні 2014 року

12. Справа **Шабрацького**

згідно з матеріалами справи, не проведено очевидну балістичну експертизу для визначення, чи з автомата Шабрацького було випущено кулю, знайдену на місці злочину, чи всі гільзи відстріляні з цього автомата, а якщо ні – то з якого.

У цілій низці випадків слідчими ігнорується необхідність збирання можливих речових доказів у місцях

незаконного утримування осіб, що були захоплені в полон. Щонайменше це стосується Слов'янська (колишнє приміщення СБУ), Лисичанська (ПАТ «Лисичанський скляний

завод») та Костянтинівки (приміщення міськвиконкому), де побували мобільні групи дослідників.

Ймовірне знищення інформаційної бази можливих доказів

9. Справа **Подушкіна:**

Мобільна група отримала інформацію про те, що вся документація по Краматорському ІТТ була знищена. Адже саме у журналах обліку було зазначено, коли і хто саме із працівників МВС заступав на службу під час перебування міста під владою незаконних збройних формувань.

Оскільки приклад таких дій нам зустрівся тільки один, складно робити узагальнення. Утім, звертає на себе увагу те, що ідеться про ймовірне намагання приховати злочини саме представників правоохоронних органів, які вчинялися саме в період окупації населеного пункту незаконними збройними формуваннями.

Надання потерпілим статусу свідків, що створює суттєві обмеження у їх процесуальних правах, але спрощує діяльність для слідчих.

Для такої «штучної» зміни процесуального статусу потерпілого слідчі використовують різні прийоми. Наприклад, розділяють одне кримінальне провадження на кілька різних,

проводять додаткові допити особи в споріднених провадженнях. Процесуальний статус свідка у порівнянні з процесуальним статусом потерпілого значно звужує права особи, зокрема, виключає можливість подання клопотань, ознайомлення

з матеріалами справи, відмови від надання свідчень без ризику бути покараним за таку відмову. Такі дії, на наш погляд, **порушують закріплений у практиці ЄСПЛ принцип залучення до процесу розслідування потерпілого.**

Фальсифікація можливих доказів

Замість проведення прозорого і якісного розслідування злочину в окремих справах правоохоронними органами обирається стратегія знищення де-факто матеріалів кримінального провадження — коли, попри наявність належної інформації, слідчим свідомо в процесуальних документах не фіксуються дані щодо особи підозрюваного, на якого безпосередньо вказує потерпілий. Натомість обираються нейтральні формулювання з числа загальних типових формулювань: «невстановлені особи», «міліціонер» і т.п. На думку авторів дослідження, є підстави вважати такі дії спробою фальсифікації доказів і матеріалів кримінального провадження — в цілому.

Одна з жертв викрадення бойовиками «ЛНР» у ході розслідування повідомила слідчого про те, що впізнала низку осіб, які брали участь у її викраденні та застосування до неї фізичного насильства. Один із них досі перебуває в місті. Як вдалося з'ясувати самій жінці, це колишній командир ППС МВС. «Після звільнення міста він знову працював у міліції, ходив з автоматом і у формі міліції. Зараз його просто звільнили, і він працює таксистом», — розповідає потерпіла. Вона також стверджує, що у протоколі її допиту слідчий не вказав прізвище цієї особи, не вказав, що потерпіла його впізнала, а зазначив про нього як про невстановленого міліціонера. На запитання про те, чому він не вказує прізвище, слідчий послався на те, що не хоче «займатися колегами» і що тому «нікуди було подітися». Один із потерпілих, що перебував у полоні т.з. «ДНР» у Слов'янську, впізнав міліціонера, який брав участь у його захопленні, але цього факту не було внесено до протоколу допиту.

Від потерпілих в окремих кримінальних провадженнях дослідникам стало відомо про спроби фальсифікації де-факто доказової бази у формі підкидання боеприпасів або зброї, про що стверджують самі потерпілі. У таких випадках йдеться не про розслідування злочинів, в яких ці особи були визнані потерпілими, а про факти тиску на них з боку «невідомих осіб». Така поведінка суттєво знижує впевненість потерпілих осіб у своїй правоті й правовій захищеності, та дискредитує їх.

7. Справа Наздричкіна:

Автомобіль Наздричкіна В. М. у ніч на 21.11.2014, як стверджують представники потерпілої сторони, за наказом командира батальйону «Київ-2» В. був підірваний для інсценування терористичного нападу на блокпост, що було зафіксовано на відео. Цей факт не досліджується в справі про вбивство Наздричкіна, а розслідується (точніше — мав би розслідуватися, але по факту не розслідується) в окремому провадженні.

Скріншоти із новинного відеосюжету, присвяченого вибуху автівки

1. Справа Гладченка:

під час першого візиту до Гладченка О. О. озброєних автоматами людей у військовій формі вони заявили про необхідність оглянути склад начебто для того, аби оцінити можливість зберігати там зброю для ЗСУ. Зайшовши туди без супроводу господаря, один із озброєних чоловіків виніс у руках 2 гранати, звинувативши господаря у зберіганні зброї для незаконних збройних формувань.

12. Справа Шабрацького:

до батьків вбитого айдарівця невдовзі після смерті їх сина приїхали особи, які представилися прокуратурою. У результаті огляду їх будинку та двору (законної санкції вони на проведення обшуку не мали, але вони отримали усну згоду на огляд від переляканих господарів) ними були начебто віднайдені патрони там, де, за словами Шабрацьких, раніше їх не було. При намаганні адвоката з'ясувати, в рамках якого провадження відбувався цей візит, — їй повідомили, що в межах кримінального провадження за фактом смерті Шабрацького такого обшуку не проводилось. Факт огляду не був процесуально зафіксованим. Сама родина вважає, що «віднайдення» цих патронів мало на мета дискредитацію їх загиблого сина.

Використання статусу процесуального керівника для «гальмування» (затягування) строків досудового слідства

У прокуратурах Донецької та Луганської областей не відбулося жодної ротації прокурорських працівників, які здійснюють процесуальне керівництво досудовим розслідуванням (за винятком військової прокуратури). Імовірно, саме цей факт впливає на створення ними таких штучних перешкод як затягування вивчення матеріалів кримінального провадження або строків погоджування слідчих дій та вручення повідомлення про підозру. Така тактика використовується, як правило, у випадках зі слідчими, які приїждять в зону АТО із інших областей і є зацікавленими у розкритті злочинів та покаранні винних, що призводить до ситуації, коли термін відрядження

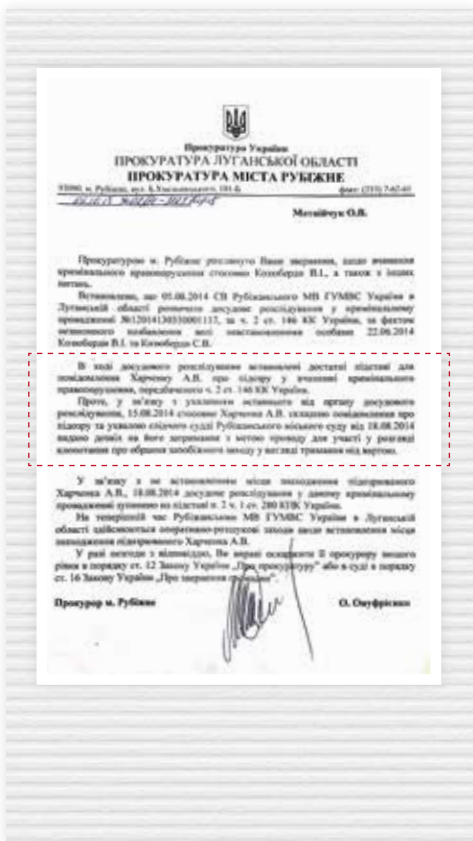
1. Справа Гладченка:

за словами потерпілого та його представника, у певний період проведення слідства, після появи нового начальника слідчого відділу, справа рушила з місця, утім, на заваді подальшого розслідування стала обласна прокуратура. Зокрема, на клопотання потерпілого щодо передачі розслідування справи до Старобільського відділу поліції (у зв'язку із неможливістю об'єктивного розслідування в Білокуракиному) обласна прокуратура навіть не надала відповіді.

завершується і для прокуратури відпадає необхідність приймати належне процесуальне рішення. Такі

дії є прикладами очевидного порушення принципу своєчасності та відсутності зволікань.

Використання відсутності доступу слідчих органів до підозрюваних як приводу для непроведення необхідних слідчих дій

3. Справа Козюберди:

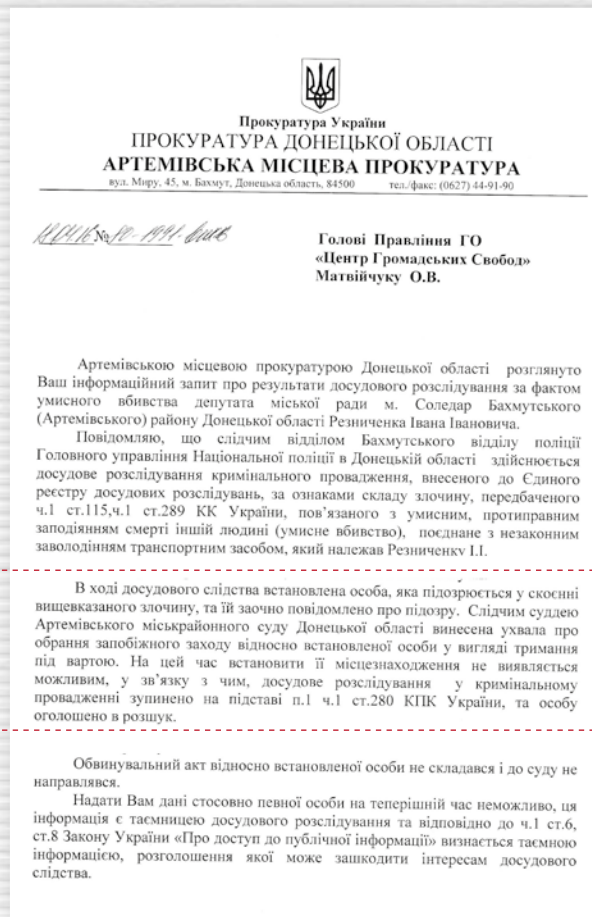
розслідування провадження щодо викрадення найактивніше відбувається в частині, що стосується самого епізоду захоплення потерпілого в заручники. Утім, це не єдине, що заслуговує на увагу в його справі. Адже після викрадення він був доставлений до штаб-квартири батальйону «Прізрак», де був підданий катуванням, в тому числі, за його словами, громадянами Російської Федерації. Утім, цього, як може свідчити офіційна відповідь на запит, а також спілкування зі слідчим, правоохоронні органи вже не розслідують. За словами самого потерпілого, позиція слідства є наступною «Розслідувати немає чого. Усі на тій стороні... На склзоводі були майже одні росіяни, чечени, їх взагалі нікого дістати неможливо.»

У деяких справах відсутність доступу слідчих органів до підозрюваних стає приводом для невиконання своїх обов'язків із подальшого розслідування та встановлення інших осіб, причетних до правопорушення.

У гірших варіантах – винними «призначаються» (та оголошуються в розшук) загальновідомі одіозні особи, які перебувають на непідконтрольних Україні територіях.

11. Справа Резниченка:

Спершу за підозрою у вчиненні вбивства Резниченка І. І. було затримано двох працівників ДП «Артемсіль», які і вивели Романа Махника на шахту, в якій він знайшов тіло колишнього соратника. Начальник Головного управління Міністерства внутрішніх справ у Донецькій області Вячеслав Аброськін тоді відрпортував¹⁴ про затримання, але лише однієї особи. При цьому, стверджувалося, що ідеться про «бойовика терористичної організації „Донецька народна республіка“». За нашою інформацією, другу особу було відразу перекваліфіковано на свідка. Зараз, за інформацією тих самих джерел, він перебуває у списках зниклих безвісти, а де-факто знаходиться в Російській Федерації, де проживають його родичі. Згодом, через начебто відсутність доказів, був звільнений і другий підозрюваний. Обвинувачення проти нього були перекваліфіковані ще весною 2015 року із зумисного вбивства (ч. 1 ст. 115 ККУ) на ч. 1 ст. 396 ККУ („Заздалегідь не обіцяне приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину“), він був звільнений з-під варти під частковий домашній арешт. При цьому, звинувачення у діяльності в якості бойовика терористичної організації, про які заявляв глава поліції Донецчини, навіть не отримали вираження в офіційно висунутих йому обвинуваченнях. Натомість, у розшуку за підозрою у вчиненні вбивства Резниченка І. І. (за ст. 115 ККУ), за інформацією наших джерел у правоохоронних органах, перебуває Павлов Арсен Іванович, більш відомий як активний учасник НЗФ із позивним „Моторола“. При цьому, жодних доказів його причетності до вбивства, за інформацією моніторів, у справі не було, а наявні докази щодо першопочатково затриманих працівників „Артемсолі“ були проігноровані. Саме про „Моторолу“, судячи з усього, ідеться у відповіді на наш запит Бахмутської місцевої прокуратури: „В ході досудового слідства встановлена особа, яка підозрюється у скоєнні вищевказаного злочину, та їй заочно повідомлено про підозру.. винесена ухвала про обрання запобіжного заходу відносно встановленої особи у вигляді тримання під вартою. На цей час встановити її місцезнаходження не виявляється можливим...“. Тут варто зауважити, що державне підприємство „Артемсіль“ постійно перебуває у центрі корупційних скандалів, його пов'язували також із високопоставленими функціонерами колишньої „Партії регіонів“ братами Ключевими. У той час як вбитий Резниченко І. І. мав конфлікт із керівництвом цього підприємства, на якому пропрацював усе життя і профспілку котрого очолював.

6. Відсутність волі або страх місцевих правоохоронців розслідувати злочини своїх колишніх/теперішніх колег або військових

Цей фактор можна було б віднести до параграфу «Загальні проблеми кримінальної юстиції», однак вважаємо за потрібне повернути до нього окрему увагу.

Як відомо, окупація окремих районів Донецької та Луганської областей супроводжувалася масовим залученням у незаконні дії правоохоронних органів (*передусім міліції*) та участь їх працівників у НЗФ. Нерідко саме вони виявлялися виконавцями викрадень та катувань цивільних осіб. В історіях багатьох колишніх бранців можна віднайти епізоди насильства, які «традиційно» застосовуються працівниками ОВС в Україні. Дехто з таких працівників сьогодні зазначений у списках розшукуваних НПУ, а саме у розділі «Розшук учасників незаконних збройних формувань»¹⁵.

Після повернення під контроль частини окупованих територій постала проблема розслідування діяльності цих осіб, яке мають здійснювати їх колишні колеги. Моніторинговій групі відомо про кілька випадків, коли теперішні представники НПУ відверто кажуть, що не мають наміру розслідувати злочинні дії вчорашніх колег.

Додатковим аргументом є факт того, що ситуація на звільнених територіях далека від стабільності, протягом кількох років періодично з'являється неперевірена інформація про те, що місто (*село*) знову буде захоплене НЗФ. Саме тому **місцеві правоохоронні органи та, навіть, суди часто намагаються психологічно пристосуватись до ситуації так, щоб в майбутньому не опинитись у «ворогах» тих, хто зрештою отримає владу у регіоні.** Відомі випадки, коли судді, які здійснюють судочинство на підконтрольній Україні території, продовжують виїждати у вихідні дні до своїх родин, що мешкають на окупованій території. У таких умовах складно очікувати від них сміливих і незалежних рішень.

9. Справа Подушкіна:

За увесь час перебування в Ізоляторі тимчасового тримання (ІТТ) в Краматорську із вікна камери Подушкін Д. В. бачив, як особи у балаклавах, які охороняли приміщення ІТТ, шикувалися на плацу. Їм зачитували щоденні рознарядки, вони були озброєні, добре орієнтувалися у приміщенні і виконували свої функції професійно. Потерпілий не має сумнівів у тому, що вказані особи були працівниками МВС, місцем служби яких було Краматорське ІТТ. За фактом викрадення Подушкіна Д. В. 12.07.2014 року було розпочате досудове розслідування за ст. 146 ч. 2 КК України («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини») та 365 ч. 1 КК України («Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»). Зважаючи на те, що відносно працівників міліції слідство ведуть органи прокуратури, 12.11.2014 року розпочалося кримінальне провадження прокуратури Донецької області «за фактом можливих неправомірних дій працівників Краматорського МВ ГУ МВС у Донецькій області». Отже, слідство відносно працівників ІТТ ведуть їх власні колеги, при чому, щодо особового складу цілої установи МВС, а не окремих осіб.

7. Справа Наздричкіна:

За інформацією представників потерпілої сторони, попри наявність прямих свідчень щодо причетності до вбивства керівництва батальйону «Київ-2», правоохоронні органи не перевіряли версію щодо їх причетності до вчинення злочину, не були проведені також первинні слідчі дії, а якість експертиз є незадовільною. Попри наявність конкретних свідчень та свідків, жодних підозрюваних та затриманих по цій справі – немає. Першопочатково інформацію про вбивство Наздричкіна озвучив колишній боєць-доброволець батальйону «Київ-2» Дмитро Цветков. За його власними словами, він змушений був емігрувати, аби уникнути фізичної розправи через озвучування ним інформації щодо зловживань батальйону: від хабарів на блокпостах до згаданого вбивства цивільної особи¹⁶. За його словами, після його звернення до МВС, ГПУ та адміністрації Президента реакції не було і жодних перевірок проведено не було.

Водночас, місцеві правоохоронні органи бояться або не бажають розслідувати деякі злочини, вчинені українськими силами АТО.

У ході дослідження монітори отримали також інформацію про один імовірний випадок фізичного насильства з боку представників правоохоронних органів проти потерпілої особи, яка подала заяву на своїх викрадачів з числа добровольців.

10. Справа Потерпілого з Пісок:

Слідчий Дружківського УП в Донецькій області не зміг додзвонитися до потерпілого А., а тому дав доручення поліції Добропілля встановити його місце знаходження. Після цього, у квітні 2016 року додому до А., за його власними словами, приїхали з управління поліції Добропілля та наказали збирати речі («с речами на виход и с концями»). Він відмовився, зачинився в домі і не відкрив двері. Після цього протягом двох тижнів проживав у батьків. А коли повернувся додому, 19 квітня, дорогою в магазин його зупинили ті самі працівники поліції, які приходили до нього додому. Вони побили чоловіка (удари наносили по печінці та нирках), звинувачуючи його в тому, що він «сепаратист» і поскаржився на дії своїх викрадачів. При цьому, слідчий по справі, який і давав доручення на встановлення місця знаходження А., так і не вийшов на зв'язок із потерпілим.

Прокуратура України
ПРОКУРАТУРА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
пр-т Леніна, 29-6, м. Маріуполь, Донецька область, 87515

18.09.2015 № 04/2/8-39-15

Закревський Є.О.
м.Київ, вул.

Прокуратурою області розглянуто Ваше звернення, адресоване першому заступнику Генерального прокурора України Севруку Ю.Г., з приводу неналежного, як на Вашу думку, розслідування кримінального провадження за фактом умисного вбивства Наздричкіна В.М., а також з інших питань.

Повідомляю, що у провадженні СВ «ОВС та ОГ, ЗО» СУ ГУМВС України в Донецькій області перебуває кримінальне провадження №12014050630001448 від 21.11.2014 за фактом умисного вбивства Наздричкіна В.М за ст. 115 ч. 1, ст. 263 ч. 1 КК України.

Відповідно до вимог ст. 36 КПК України нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва по кримінальному провадженню здійснює процесуальний керівник – прокурор відділу нагляду за додержанням законів при розслідуванні злочинів проти життя управління нагляду за додержанням законів у кримінальному провадженні прокуратури Донецької області Коноваленко Д.О.

На даний час досудове розслідування по вказаному кримінальному провадженню триває. Процесуальним керівником по кримінальному провадженню надано вказівки щодо проведення необхідних слідчих (розшукових) дій.

Одночасно повідомляю, що Ваше звернення долучено до матеріалів кримінального провадження, для перевірки доводів слідчим шляхом.

Крім того роз'яснюю, що відповідно до вимог ст.ст. 303-307 КПК України скарги на дії слідчого і прокурора розглядаються слідчим суддею місцевого суду згідно з правилами судового розгляду. Можливість їх оскарження до вищестоящої прокуратури чинним КПК України не передбачена.

У разі незгоди з наданою відповіддю, Ви маєте право оскаржити її вищестоящому прокурору або до суду, відповідно до вимог ст. 16 Закону України «Про звернення громадян».

Начальник управління нагляду
прокуратури області

О. Панасовський

¹⁶ https://www.youtube.com/watch?time_continue=246&v=x4kClZYN85o

Може йтися також про справи, фігурантами яких виступають представники інших структур, що перебувають в АТО та беруть участь у бойових діях. Наприклад, Державної прикордонної служби України (далі — ДПСУ). Є підстави вважати, що справи проти них розслідуються так само неефективно.

15 лютого 2015 року неподалік міста Гірки Донецької області шістьома військовослужбовцями 10-го мобільного прикордонного загону ОБВ «Велика Новосілка» ДПСУ був убитий місцевий таксист Роман. Того дня він підвозив військових ЗСУ до їх частини. Відразу після висадки пасажирів неподалік військової частини військовослужбовці ДПСУ відкрили по авто вогонь на ураження. Унаслідок отриманих вогнепальних поранень потерпілий помер на місці, один із військових-пасажирів був поранений. За словами адвоката родини померлого Юлії Науменко, у матеріалах справи сказано, що співробітники ДПСУ «сприйняли їх за сепаратистів» та намагалися захистити себе, хоча, як стверджує адвокат, «ніяких неправомірних дій ні таксист, ні військові не вчиняли». Військові ЗСУ, які по справі вбитого таксиста проходять в якості свідків, кажуть, що жодних питань від прикордонників не чули. ДПСУ натомість стверджує, що неодноразово попереджали пасажирів авто про те, що мають намір відкрити по них вогонь. Військовою прокуратурою Донецького гарнізону 17.02.2015 р. було порушено справу за фактом необережного поводження зі зброєю і вбивства (ч. 2 ст. 414, п. 1 ч. 2 ст. 115 ККУ). Винні встановлені, але повідомлення про підозру нікому так і не було пред'явлено. На даний момент справа закрита за відсутності складу кримінального правопорушення, на підставі проведеного ДПСУ службового розслідування. Постанова про закриття справи оскаржується адвокатом родини. Остання стверджує, що з боку ДПСУ здійснювалися спроби вмовити родину загиблого «пйти на компроміс» та відмовитися від претензій до прикордонників. Наразі апеляційний суд Донецької області скасував постанову про закриття кримінального провадження та направив справу для проведення досудового розслідування.

З браком незалежності слідства можна пов'язувати також проблемні питання визначення підслідності, яке в багатьох кримінальних провадженнях є суперечливим. У цілій низці випадків розслідування злочинів, ймовірно вчинених військовими, здійснюється Національною

Одна зі справ про зникнення особи та викрадення автівки, підозрюваним у якій виступає колишній боєць батальйону «Айдар», розслідується слідчим ГУ МВС України у Кременній Луганської області. Як сказала дослідникам під час спілкування сама слідчий, це пов'язано із тим, що на момент вчинення злочину підозрювана особа була добровольцем, і офіційно до жодних військових структур не належала. Отже, факт того, що на момент вчинення злочину (серпень 2014 року) в даному регіоні відбувався збройний конфлікт, при визначенні підслідності до уваги не брався.

7. Справа Наздричкіна:

кримінальне провадження щодо вбивства цивільної особи, всупереч КПК, тривалий час розслідувалось підрозділами міліції, які перебували під впливом (заякування) розташованого в м. Волноваха Донецької області батальйону «Київ-2». Саме на цей батальйон представники потерпілої сторони покладають відповідальність за смерть Наздричкіна В. М.

10. Справа Потерпілого з Пісок:

Справа Потерпілого з Пісок: Жодного контролю чи процесуального керівництва військова прокуратура в цій справі не здійснює. За словами представників потерпілої сторони, так відбувається у більшості справ, до яких, імовірно, причетні добровольці.

поліцією, а не військовою прокуратурою. Самі слідчі намагаються пояснити такий стан переважністю працівників військових прокуратур. Але, водночас, подеколи складається ситуація, коли, встановлюючи підслідність НПУ, певні злочини штучно виводяться з контексту збройного конфлікту зони АТО та переводяться до категорії побутових. Відомі випадки, коли процесуальними засобами «сумнівної законності» правоохоронні органи змінюють статус злочинців з діючих військовослужбовців на «колишніх» військових, тобто — звичайних громадян.

Окрім того, у деяких справах сумнівні викликає також кримінально-правова кваліфікація правопорушень за чинним ККУ.

Проблема підслідності дається взнаки також у кваліфікації злочинів, пов'язаних із викраденнями та катуваннями, вчиненими представниками НЗФ т.з. «ДНР» та «ЛНР».

Благодійний фонд «ВостокSOS» оскаржує в судах передачу Службою безпеки України до Національної поліції України заяв щодо викрадення та катування цивільних осіб бойовиками т.з. «ДНР» та «ЛНР». При цьому, СБУ не зважає на той факт, що виконавцями злочинів є терористичні організації і, відповідно, ігнорує кваліфікацію за ст. 258–3 ККУ («Створення терористичної групи чи терористичної організації»), яка належить до підслідності СБУ. «ВостокSOS» вже має кілька прецедентів позитивних рішень судів, які зобов'язували саме Службу безпеки вносити дані про відповідні злочини до ЄРДР та, відповідно, здійснювати досудове слідство у цих справах. Активісти кажуть, що для них такі прецеденти є важливими, з огляду на, по-перше, недовіру до поліції та її здатності розслідувати подібні справи професійно та незалежно, по-друге, через те, що, з огляду на наявність ознак злочинів, передбачених ст. 258–3 ККУ, це є законним обов'язком Служби безпеки України. По-третє, через досвід розслідування справ Майдану, а саме — ідеться про створення в рамках Генеральної прокуратури України Управління спеціальних розслідувань, яке дотримується комплексного підходу до розслідувань подій кінця 2013–початку 2014 років на протигагу тривалого та неефективного розслідування злочинів щодо кожного окремого потерпілого різними слідчими без координації діяльності.

Недолік у вигляді «керованості корпоративною солідарністю» серед правоохоронців дається взнаки не лише на території Донецької та Луганської, а й у суміжних областях. Наприклад, Дніпропетровській.

1. Справа Гладченка:

напад із застосуванням зброї, погрози на адресу потерпілого та його родини, незаконне проникнення на територію його приватної власності та жорстоке побиття були кваліфіковані місцевими правоохоронними органами як «Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань» (ст. 355 ККУ).

8. Справа Петровського:

Після зникнення чоловіка його дружина зателефувала до міліції та подала заяву про зникнення особи. Про це Петровського О. В. повідомили самі ж міліціонери Дніпропетровського райвідділу міліції в смт Ювілейне Дніпропетровської області, які зателефували після його звільнення і попросили приїхати до них і дати свідчення. За твердженнями потерпілого, правоохоронці не виявили ентузіазму, коли з'ясувалося, якою була причина зникнення чоловіка. Утім, його допитали та пообіцяли продовжити слідчі дії згодом, але невдовзі попросили потерпілого приїхати ще раз. Під час спілкування той самий правоохоронець, який опитував Петровського О. В. раніше, попросив його відмовитись від свідчень, посилаючись на те, що чоловік нібито на той момент «перебував у стані втоми і не міг правильно мислити». «Внаслідок побоювання того, що міліція Дніпропетровського райвідділу може діяти спільно з викрадачами, я написав заяву про відмову від свідчень,» — розповідає сам потерпілий. Заява про вчинення кримінального правопорушення була подана Петровським О. В. до Головного управління МВС України у м. Києві наприкінці 2015 року. У січні 2016 року його справа була передана до Дніпропетровська, за місцем скоєння злочину. Потерпілому про це повідомив слідчий ГУ Нацполіції Дніпропетровської області. Відтоді про жодні слідчі дії потерпілому не повідомлялося.

6.1. Проблеми розслідування небойових втрат

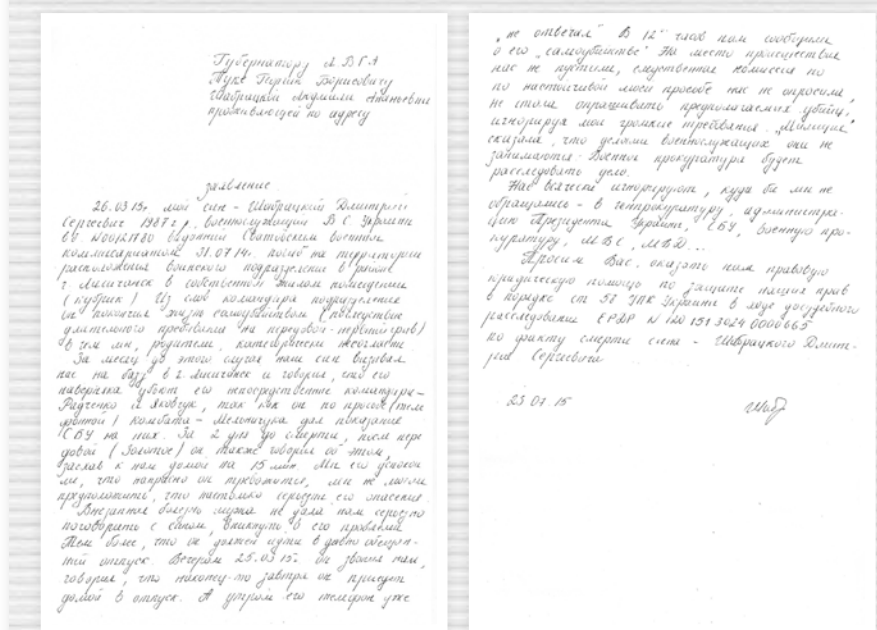
Із відсутністю волі з боку правоохоронних органів або наявністю в них страху за свою безпеку чи службове становище можна пов'язувати також неналежну якість розслідування випадків небойових втрат¹⁷.

Не зважаючи на те, що у цьому випадку йдеться не про цивільне населення, а про військовослужбовців, для дослідників важливо було встановити, що ця категорія смертей подеколи має ознаки умисних вбивств (до яких, можливо, причетні особи, що вчиняють також злочини проти мирного населення). Характерно, що такі події також розслідуються непрозоро та неефективно. Зокрема, йдеться про випадки, коли **смерті військовослужбовця передують його вислуження або діяльність, спрямована на подолання корупції, небажання брати участь у контрабандних схемах або інших формах зловживань чи порушень закону, що відбувається в зоні АТО, а також — погрози оприлюднити таку інформацію або довести її до відома компетентних органів та вимагати відповідного розслідування**. Про конфлікти між військовослужбовцями в зоні АТО саме на цьому ґрунті неодноразово повідомляли волонтери в соцмережах. Часом, це призводить до серйозних сутичок із застосуванням зброї. «У кожному підрозділі завжди знаходяться ті, хто намагаються протистояти мародерству і беспределу. Я знаю випадки, коли між вояками були перестрілки. Одні намагалися зупинити інших від грабунку чужого майна,» — пише одна з волонтерок¹⁸.

Автори Звіту вважають, що саме із подібними конфліктами можуть бути пов'язані **дві справи**, які потрапили у фокус уваги моніторів та які розслідуються неналежним чином. На думку авторів Звіту, причиною цього є контекст вчинення злочину.

12. Справа Шабрацького:

Згідно зі свідченнями його соратників по службі в батальйоні, Дмитро мав конфлікти із керівництвом взводу, неодноразово мав намір сам (та закликав інших) повідомити про зловживання керівництва компетентним органам. За словами батьків, навіть давав свідчення проти цих осіб представникам Служби безпеки України. Багато хто з його колишніх соратників, із якими доводилося спілкуватися правозахисникам, і які виступають виключно анонімно, вважають, що це було саме вбивство, а не самогубство, версію якого обстоює слідство. Вони також підтверджують, що даний підрозділ порушував права мирного населення, що спричинило зокрема, їх власне рішення залишити батальйон. Утім, вони не погоджуються говорити про це публічно, вважаючи, що через це їм може загрозувати серйозна небезпека. Ситуація ускладнюється тим, що осіб, які де-факто здійснювали керівництво цим підрозділом на момент смерті Шабрацького, пов'язують із місцевими олігархічними колами, і саме через це, ймовірно, розслідування, що здійснюється місцевими правоохоронцями, здійснюється неефективно та гальмується.

Одне з численних звернень родини Шабрацьких до державних органів з вимогою належного розслідування обставин смерті їх сина

17 www.theinsider.ua/rus/politics/55f15a4fefef8/52
www.dt.ua/UKRAINE/za-chas-ato-neboyovi-vtrati-zsu-perevichili-1-tisyachu-osib-matios-198206_.html
www.dt.ua/UKRAINE/za-chas-ato-zaginuli-1915-ukrayinskih-viyskovosluzhbovciv-185322_.html

18 <https://www.facebook.com/o.reshtylova/posts/1043950868970401>

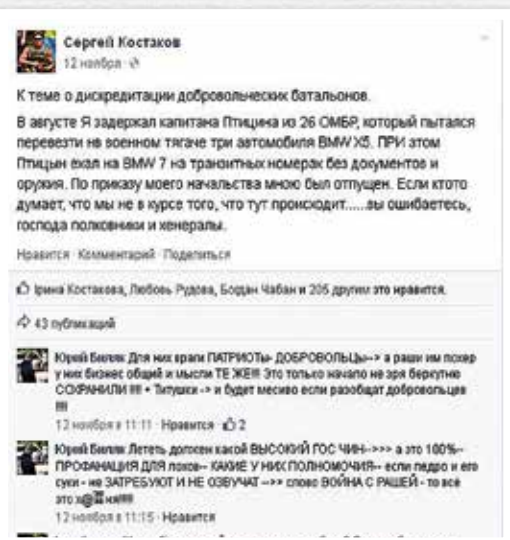
Зникнення бійців 72-ї бригади, а потім знайдення одного з них мертвим, імовірно, можна пов'язувати із дислокацією поруч однієї з бригад батальйону «Київ-2».

Петренко Віктор Анатолійович, боєць 72-ї окремої механізованої бригади., зник 08.10.2014 р. вночі з місця розташування військової частини в м. Волноваха Донецької області. Був одягнутий для сну, нікуди не збирався. Одночасно із Віктором в розташуванні частини, де не були зафіксовані ворожі ДРГ, зник кулемет. На даний час Віктор вважається зниклим безвісти. У пресі його родичі, які не втрачають надію на віднайдення близької людини, публікують повідомлення, в яких так само міститься інформація про імовірне вбивство Петренка іншими військовими. «Товариші повідомили, що у нього був конфлікт з військовослужбовцями з в/ч В0136, які перебували на території їх частини. Вони погрожували йому фізичною розправою. За що — невідомо. А 9 жовтня, після того як вони залишили розташування їх частини, зник і брат. Його товариші по службі дали офіційні свідчення, що військові зі згаданої частини можуть бути причетні до насильницького зникнення і навіть вбивства Віті».¹⁹

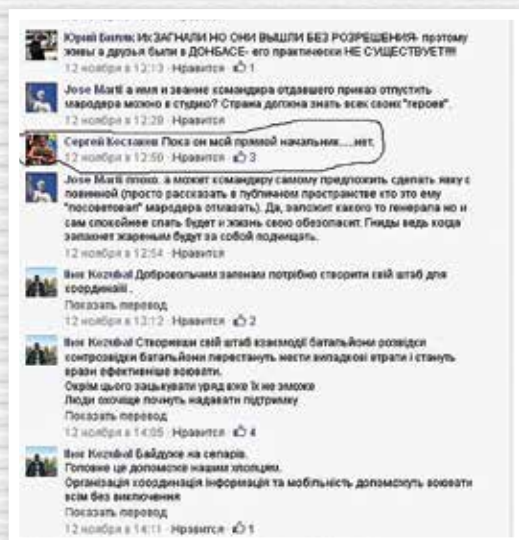
19 www.fakty.ua/208592-polevaya-pochta-faktov

4. Справа Костакова:

Костаков С. Ю. став доволі відомим ще до свого зникнення, адже публікував у соцмережах повідомлення, які можуть свідчити про назрівання конфлікту із його керівництвом (ідеться про батальйон Київ-2, який увійшов до складу 72-ї бригади). Ідеться, зокрема, у звинуваченнях щодо мародерства. У ніч з 22 на 23 листопада 2014 р. Сергія останній раз бачили живим в будівлі блокпосту на 177 км автошляху «Слов'янськ-Донецьк» (м. Волноваха), в якому на той момент розташовувались бійці батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Київ-2». Сергія бачили побитим та прикутим наручниками до батареї. Свідки, які вже давали покази у справі щодо вбивства Сергія, за інформацією моніторів, піддаються постійному залякуванню і тиску. Інші очевидці відмовлялися надавати будь-які свідчення, допоки дане слідство знаходилось у провадженні поліції Донецької області, через моральний тиск із боку зацікавлених осіб. За словами адвоката в цій справі Євгенії Закревської, допити свідків були спрямовані не на з'ясування обставин вчинення злочину, а на з'ясування списку інших імовірних свідків цього злочину. При цьому, керівництво «Київ-2» Войцехівського Богдан Олександрович (позивний Сотий) (Коваленко Ярослав Миколайович (позивний Утес), В'ячеслава Кряжа (позивний Махно) тривалий час не відсторонялись від посад. За півроку проведення досудового розслідування за фактом вбивства Костакова С. Ю. жодній особі не було пред'явлено повідомлення про підозру.

Скріншоти із фейсбук-сторінки Сергія Костакова

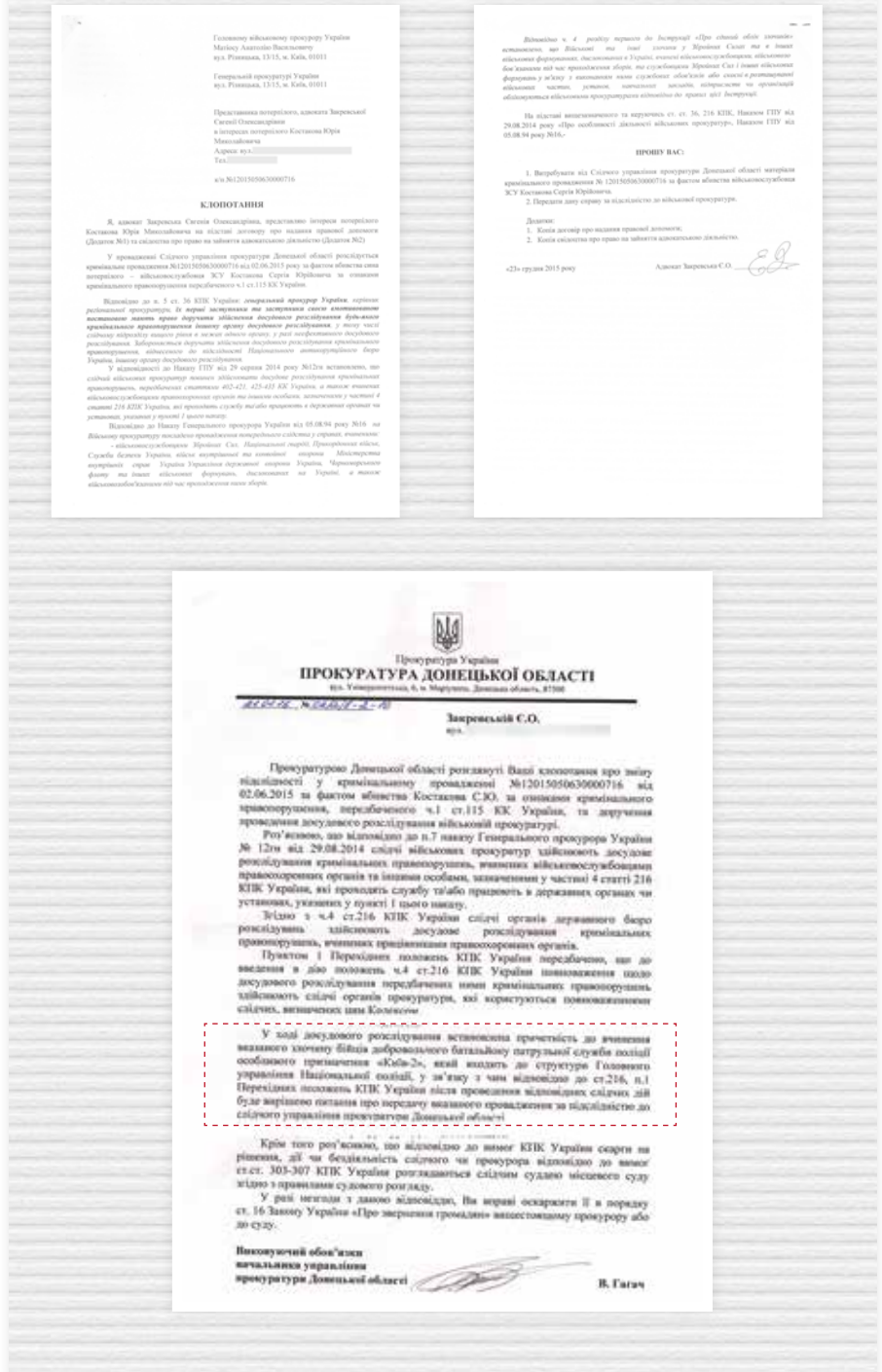

Розслідуванню досліджених подій, що пов'язані із небойовими втратами в зоні АТО, притаманні особливі недоліки:

Наприклад, всупереч приписам КПКУ, подію розслідує не військова прокуратура, що є справедливим як для справи Костакова, так і для справи Шабрацького. Щоправда, в останній справі військова прокуратура Луганської області здійснює процесуальний нагляд у кримінальному провадженні.

4. Справа Костакова:

військова прокуратура навіть не взяла на себе процесуальне керівництво за цією справою, хоча є низка підстав вважати, що до вбивства Костакова причетні саме військові.

Відсутність службового розслідування фактів смертей військовослужбовців.

4. Справа **Костакова:**

Службове розслідування щодо можливості причетності керівництва батальйону «Київ-2» до смерті Костакова та іншої неправомірної діяльності – не проведено;

12. Справа **Шабрацького:**

Адвокатам батьків – потерпілих в даній справі, на її запит повідомили, що службового розслідування за фактом смерті Шабрацького не проводилось. Відповідно, і перевірки можливої причетності до цього бійців батальйону, зокрема, Р. та Я., на яких прямо вказують батьки загиблого із посиланнями на неодноразові скарги їх загиблого сина на погрози з боку цих осіб.

Ігнорування органами досудового слідства необхідності проведення першочергових та невідкладних слідчих дій;

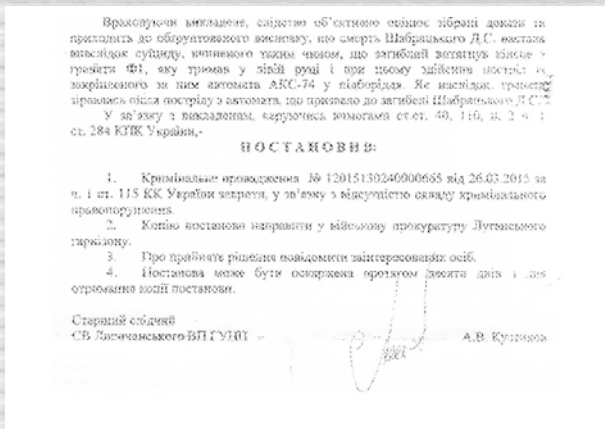
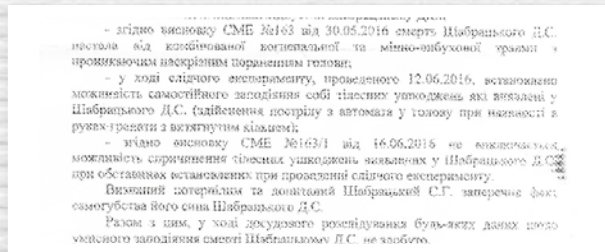
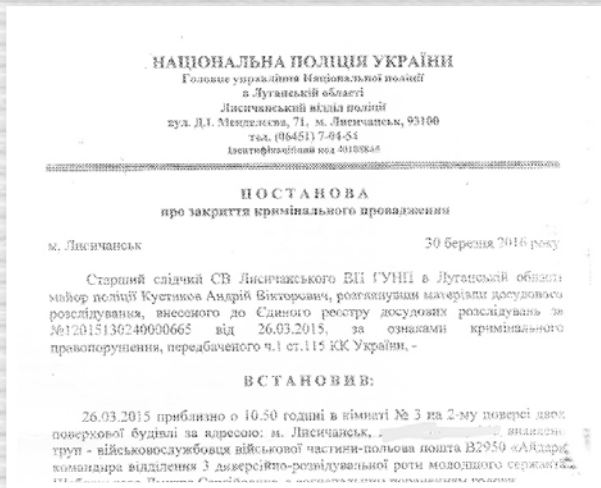
12. Справа **Шабрацького:**

у ході слідства так і не було встановлено, з якої зброї були випущені кулі та гільзи, що знайшли на місці смерті Шабрацького. Згідно з матеріалами справи, на місці було знайдено 3 гільзи калібру 5,45 мм та 2 сердечники від куль.

Передчасне закриття кримінального провадження, попри відсутність достатніх підстав для цього

12. Справа Шабрацького:

Уже на етапі, коли звіт було завершено, стало відомо про закриття кримінального провадження за фактом вбивства Дмитра Шабрацького. При цьому, навіть у самій постанові про закриття провадження містяться посилання на показі свідків, які містять розбіжності у вкрай суттєвих деталях, наприклад, щодо того, де перебував автомат Калашникова, із якого начебто заповдіяв собі смерть Шабрацький (один зі свідків, який цитується у постанові, каже, що автомат лежав «на грудях Шабрацького Д.С... стволom до обличчя», інший стверджує, що при віднайденні трупа бійця автомат лежав «поруч за ним»). Окрім того, хоча у постанові про закриття кримінального провадження вказано на «відсутність даних щодо умисного заповдіяння смерті Шабрацькому Д. С.», не враховано той факт, що, згідно зі свідченнями батьків убитого, напередодні смерті їх син телефонував батьку і казав, що його життю загрожує небезпека і що його можуть убити. При цьому, слідством не досліджувався телефонний трафік померлого. Слідчий не взяв до уваги і те, що незадовго до смерті Шабрацький був допитаний СБУ щодо ймовірних злочинів командира своєї роти.

Відсутність гарантій безпеки для свідків.

12. Справа **Шабрацького**:

Колишні бійці роти, в якій ніс службу Шабрацький, у спілкуванні з моніторами відмовляються коментувати причини смерті «ай-дарівця», посилаючись на небезпеку для власного життя. Дехто з них відверто каже, що це було вбивство, а не самогубство, утім, говорити детальніше про події, що спричинили смерть бійця, – відмовляються. Навіть ті з них, які перейшли на службу до інших підрозділів ЗСУ або демобілізувалися та перебувають в іншому регіоні країни, вважають, що в разі публікації їх коментарів, їм та їх родинам може загрозувати небезпека.

7. Низький рівень довіри постраждалих до правоохоронної системи та слідчих

Для розслідування всіх без винятку злочинів, де б та ким би вони не вчинялися, притаманний низький рівень довіри постраждалих, а також їх представників, до правоохоронної системи. Доволі часто люди відмовляються від ідеї подавати заяву про злочин, що повністю виключає ймовірність ефективного розслідування. Дехто не подає заяви, вважаючи правоохоронні органи за замовчуванням неефективними, деякі особи ставляться з недовірою до їх чесності та неупередженості. Якщо навіть заяви подаються, то більшість потерпілих, із якими спілкувалися монітори, скептично ставляться до здатності правоохоронців адекватно розслідувати злочини, а також до здатності судової системи винести справедливий вирок.

Недовіра стосується розслідування як злочинів, вчинених НЗФ т.з. «ДНР/ЛНР», так і українськими силами АТО.

За словами самих правоохоронців, опитаних у ході дослідження, недовіра позначається також на ефективності проведення слідства. Наприклад, свідки відмовляються допомагати слідству наданням відповідної інформації: тим, хто переселений з окупованих незаконними збройними формуваннями територій, — через недовіру, а слідчим, прибулим у зону АТО на короткий термін — через те, що не бачать у цьому сенсу, адже незабаром ці правоохоронці поїдуть.

Навіть у випадках, коли справа розслідується та доходить до суду — потерпіла сторона скаржить на неякісне проведення розслідування та не виключає потенційного впливу підозрюваних або їх родичів на слідство.

Бешенко Валерій Іванович, волонтер, активіст, колишній мер міста Привілля Луганської області, був викрадений із власного офісу в м. Лисичанськ, за його власними словами, бійцями того взводу батальйону «Айдар», що локалізувався в Лисичанську. Викрадення відбулося в липні 2014 року, після повернення Лисичанська під український контроль, якраз у день, коли було призначено сесію міськради Лисичанська, під час якої мали бути оголошені факти щодо причетності місцевих фінансово-промислових груп та їх ставлеників до захоплення міста, а також мала бути оголошена вимога щодо саморозпуску ради. Бешенко В.І. мав виступати під час цього засідання. Викрадачі відібрали в нього телефони, надягли на голову дві балаклави, возили його до Половинкіна. Щодо мотивів його затримання висловлювалися різні версії, наприклад, «у нас є інформація, що вам загрожує небезпека, ви маєте поїхати з нами», а також «є інформація про те, що ви причетні до сепаратизму». Повернули його до міста у той самий день, вже після засідання міськради. Бешенко В.І. особисто знав одного з тих, хто його захоплював. Саме він йому потім розповів, що після участі у викраденні Бешенка, він прийшов до командування, звинувативши його в тому, що ті «нашими руками патріотів тягаєте, заробляєте на цьому гроші». Заяву до міліції Бешенко не подавав, оскільки не вірить, що «в цій метушні хтось буде розбиратися».

10. Справа Потерпілого з Пісок:

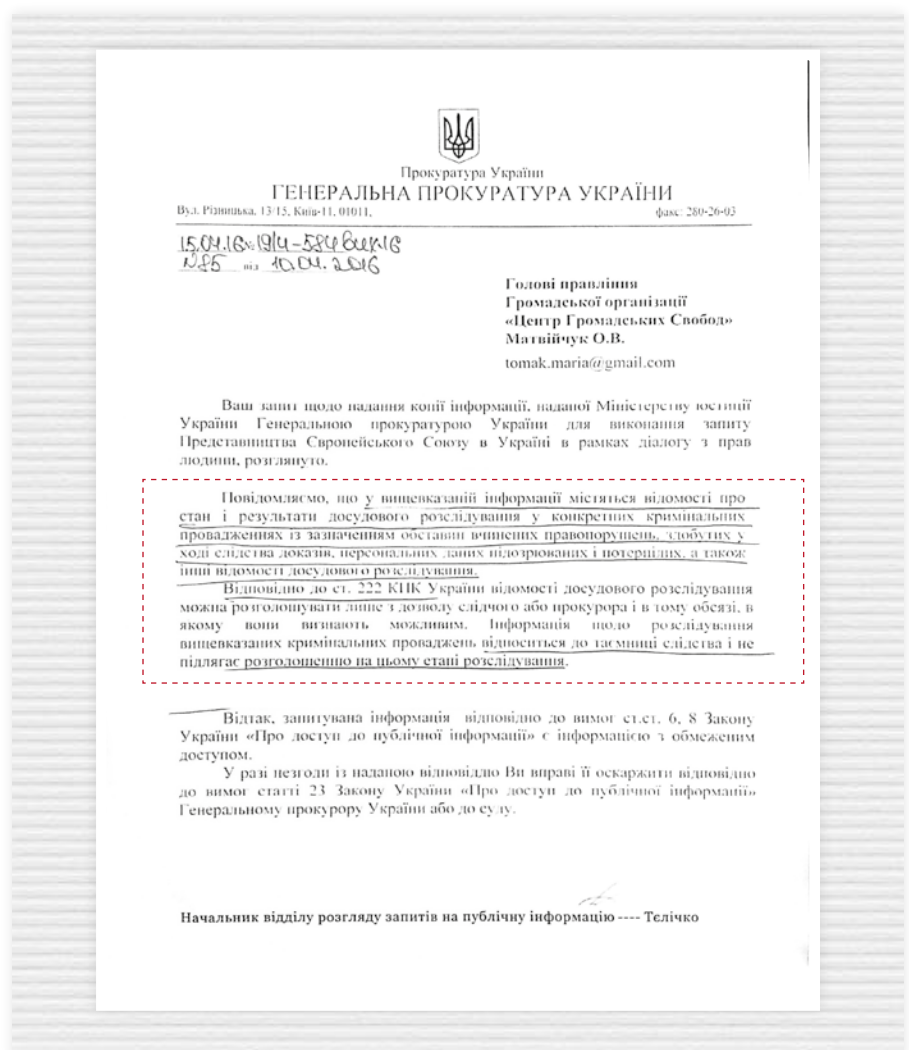
Заяву про побиття співробітниками правоохоронних органів А. вирішив не подавати, оскільки побоюється помсти з їх боку.

2. Справа Дорогінських:

Представниця особи, що визнана потерпілим по справі, вважає, що підозрюваний К., маючи в своєму розпорядженні солідний фінансовий ресурс, робить спроби здійснити вплив на слідство. Окрім того, жінка вважає, що проведена на поліграфі експертиза щодо обох підсудних була сфальсифікована. Після клопотання з боку військової прокуратури суд призначив повторне проведення експертизи.

8. Недотримання критерію достатньої поінформованості громадськості

Інформування громадськості України щодо правопорушень, вчинених у зоні АТО, здійснюється вибірково — виключно у рамках тих справ, щодо яких існує політична доцільність. Частково такий підхід пояснюється об'єктивними причинами, пов'язаними із таємницею слідства. Водночас, такий стан поінформованості суспільства переважно є наслідком атмосфери втаємничення та небажання допускати громадськість до контролю за розслідуваннями навіть резонансних подій. Особливо очевидним це стало після публікації матеріалу, присвяченого громадянам Росії, затриманим в Україні за обвинуваченнями в тероризмі та/або участі в незаконних збройних формуваннях. Якісне інформування про подібні випадки (навіть щодо громадян Росії, які беруть участь у бойових діях на боці т.зв. «ДНР/ЛНР», не кажучи вже про громадян України, які обвинувачуються в злочинах, вчинених на підконтрольних уряду територіях) замінюється інформаційними вкиданнями виграшних з точки зору піару новин, часом навіть із виступами головного військового прокурора в рейтингових суспільно-політичних ток-шоу. **З вибірковістю у наданні інформації автори Звіту зіштовхнулися безпосередньо, коли звернулися до Генпрокуратури України з проханням надати змістовну інформацію щодо порушень міжнародного гуманітарного права у районах проведення АТО, вчинених сторонами конфлікту, а також результатів їх розслідування, яка, як стало відомо Центру Громадянських Свобод, була передана в рамках діалогу з прав людини до Представництва Європейського Союзу в березні 2016 року. У відповідь від ГПУ ми отримали лист-відмову, в якому жодного аргументу щодо законних причин неможливості надання українській**

громадській організації інформації, яка була передана представництву ЄС,— наведено не було. Якщо, як вказано в листі, до цього звіту справді були включені «відомості про стан і результати досудового розслідування у конкретних кримінальних провадженнях із зазначенням обставин вчинених правопорушень, здобутих у ході слідства доказів, персональних даних підозрюваних і потерпілих,

і також інші відомості досудового розслідування», які, згідно з цим же листом, «відносяться до таємниці слідства і не підлягають розголошенню» — тоді Генпрокуратура згідно з тією ж 222 ст. КПК України, на яку вона посилається, вчинила кримінальне правопорушення, передавши цю інформацію третім особам, які не є учасниками кримінального провадження.

Недоліки, притаманні розслідуванням правопорушень з боку незаконних збройних формувань т.з. «ДНР/ЛНР»

а. Відсутність координації та проблеми підслідності

У розмовах із учасниками мобільних груп слідчі підтверджували наявність великої кількості «змішаних» справ – тобто таких, що містять у собі елементи, підслідні як поліції, так і СБУ, а також прокуратурі. Події, що відбуваються довкола однієї потерпілої особи, або ж дії одного й того самого НЗФ можуть одночасно розслідуватися і Національною поліцією, і СБУ, і Генеральною прокуратурою. Якщо перші розслідують, наприклад, убивства та викрадення, вчинені певним угрупованням, то СБУ опікується злочинами проти національної безпеки, а ГПУ розслідує діяльність правоохоронних органів та державних службовців, причетних до злочинів, скоєних у контексті збройного конфлікту на сході України. Такий розподіл, що виключає комплексний підхід

до розслідування, з одного боку, значно зменшує ефективність розслідування, а з іншого боку, робить розслідування «керованим».

Ця проблема ще раз порушує питання необхідності комплексного розслідування щонайменше подій у Донецькій та Луганській областях (а за можливості – також у Криму) та створення відповідної міжвідомчої групи, на чому вже неодноразово наголошували правозахисники та громадські активісти.

Під час зустрічі з представниками **Центру Громадянських Свобод** та Міжнародної федерації за права людини (FIDH) у жовтні 2015 року представники Генеральної прокуратури України запевнили, що вони обрали іншу тактику – а саме «винесення окремих вироків, а потім об'єднання їх в одну „картину“».

Замість координації, подекуди можна побачити навпаки, конкуренцію

різних відомств. Конкуренцію не за якість проведення розслідування, а за можливість отримати відзнаки чи матеріальні винагороди.

Можливості створеного в рамках Головної військової прокуратури Управління з розслідування злочинів проти миру, безпеки і людства та міжнародних правопорушень, - обмежена²⁰. Як стало відомо під час згаданої зустрічі з представниками Генеральної прокуратури України, в управлінні працює всього 34 особи, серед них, 10 прокурорів та 18 слідчих. Як повідомив керівник управління О. Проконов, ця структура займається виключно розслідуванням злочинів, пов'язаних із посяганням на національну безпеку та веденням агресивної війни проти України. Зокрема, в його віданні перебували справи громадян Росії Євгена Єрофеева та Олександра Александрова, які були затримані ЗСУ в серпні 2015 року.

Після звернення з боку адвоката потерпілих та правозахисників до ГУ МВС України в Донецькій області щодо створення в ГСУ МВС України слідчо-оперативної групи для комплексного розслідування злочинів, вчинених бойовиками т.з. «ДНР» у Слов'янську, відбулося перекидання цієї заяви на рівень Донецької області, звідки повідомили про неможливість вирішувати такі питання та приймати відповідні рішення. Таким чином, розслідування злочинів терористичного угруповання «Русская православная армия», координацію якої здійснював громадянин Російської Федерації Ігор Гіркін здійснюють розпорошено водночас кілька відомств – СБУ, МВС та Військовою прокуратурою, що суттєво та негативно впливає на якість цих розслідувань. Єдиним позитивним наслідком зусиль з боку представників потерпілої сторони є створення групи слідчих у межах Головного слідчого управління НПУ, але її діяльність обмежена розслідуванням виключно вбивств Володимира Рибак, Юрія Поправки та Юрія Дяковського. При цьому, осіб, що вкрадалися угрупованням Гіркина/Стрелкова, та були звільнені – потерпілими вони не визнають.

²⁰ www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&t=rec&id=161672

в. Дилема «мобільних» слідчих груп

Як свідчить досвід кількох справ, за якими стежать представники мобільних груп, більш професійно та незалежно у порівнянні з місцевими правоохоронцями діють слідчі, яких відряджають до Донецької та Луганської областей із інших регіонів України.

Хоча твердження про більшу ефективність слідчих із інших областей також підтверджується не завжди, адже непоодинокими є випадки, коли командировані правоохоронці та слідчі підходять до виконання своїх обов'язків формально. Збираючи документи та матеріали, вони повертаються з відрядження, не передаючи отриманої інформації своїм наступникам, які розпочинають слідчі дії з початку, звертаючись до тих самих людей за тими самими матеріалами та інформацією. Окрім того, вагомою є проблема браку часу на проведення розслідування для тих, хто відряджається до звільнених територій тимчасово.

9. Справа **Подушкіна:**

адвокат відзначає, що, попри часту зміну слідчих у кримінальному провадженні, тільки один із них виявився ефективним — і він був прикомандирований із іншої області. За словами захисника, його робота є якіснішою з точки зору рівня проведення допитів, деталізації, наполегливому листуванню з прокуратурою, яка на початку процесу розслідування відмовлялася надати додаткові документи або ознайомити з результатами слідства з обвинувачення працівників ІТТ.

Моніторинговій групі вдалося поспілкуватися зі слідчим, який кілька разів був учасником таких груп. Одна з них працювала в Донецькій області протягом 2 місяців, друга — протягом одного місяця, третя — протягом одного тижня. Основною задачею, яка стояла перед цими групами, був розподіл усіх наявних проваджень за певний період на «побутові злочини» і злочини, пов'язані із бойовими діями, а також сепаратизмом та тероризмом. Надалі саме за другу групу справ

і мали взятися слідчі. За словами правоохоронця, з яким нам вдалося поспілкуватися, за результатами двотижневого сортування в одному з міст Донецької області через його руки пройшло близько 1000 справ, більша частина з них виявилася саме з другої категорії, тобто тих справ, що так чи інакше пов'язані з діяльністю т.з. «ДНР». Короткий термін відрядження, а також низька якість роботи місцевих слідчих, завадили, за його словами, довести до суду навіть прості справи.

Серед недоліків роботи слідчих груп, що задіяні на нетривалий час сам його учасник називає наступні (варто зауважити, що вони відображають також загальні системні проблеми слідства, головним чином — орієнтування не на результат, а на формальні показники роботи):

- у стислі строки намагаються представити показники роботи (у формі вручених повідомлень про підозру), відшуковуючи очевидні злочини і не проводять слідчі дії, спрямовані на перевірку інформації, щодо якої існують «слідчі зачіпки», аналогічна ситуація у справах, в яких потрібно провести великі обсяги слідчих дій, оскільки не встигають це зробити;
- виносять заочно постанови про оголошення про підозру встановленим особам (що вчинили злочин без «масок»), але не проводяться заходи, які можуть привести до встановлення співучасників злочину (особи яких не змогли ідентифікувати);
- свідки та потерпілі допитуються наспіх і лише по одному очевидному факту злочину, хоча при більш детальному допиті можуть з'явитися «зачіпки» на встановлення співучасників злочину чи розкриття інших злочинів, вчинених тими самими особами;
- необізнаність у датах, подіях та місцевих персоналіях, що спричиняє помилки у процесі збору доказової інформації;

с. Відсутність доступу слідчих органів до підозрюваних

Більшість із тих, хто вчиняв найтяжчі злочини, завчасно залишили територію, над якими повернула контроль українська армія. Багато хто з таких осіб на сьогодні перебуває в розшуку (зокрема, Ігор Стрелков/Гіркін), а самі вони знаходяться або на досі окупованих територіях т.з. «ДНР» і «ЛНР» та у Криму, або ж на території Російської Федерації.

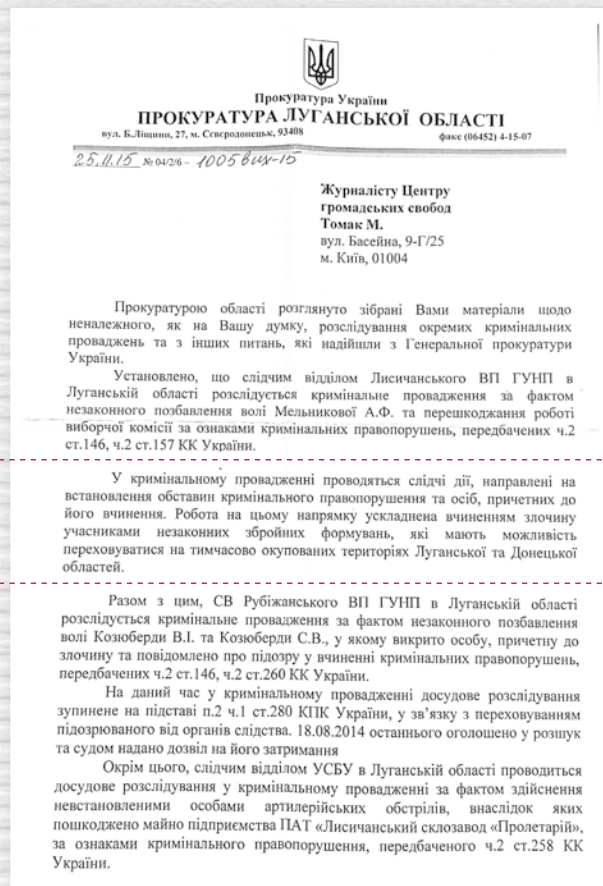
Це підтверджується відповіддю ГПУ на запит **ЦЕНТРУ ГРОМАДЯНСЬКИХ СВОБОД**: «З урахуванням перебування осіб, причетних до вчинення вказаних злочинів (ідеться про провадження щодо злочинів т.з. „ДНР“ та „ЛНР“, передбачених статтями ч. 1, 2 ст. 438, п. 1 ч. 2 ст. 115, ч. 3 ст. 258, ч. 1 ст. 258–3 КК України, – прим. Ред.), на непідконтрольній Україні території, особи в межах кримінального провадження не затримувалися, а обвинувальні акти до суду не направлялися».

Прикметними у цьому сенсі є звільнення міста Слов'янська. Коли українські урядові сили підступали до міста в перших числах липня 2014 року, з міста в бік Донецька вирушила колона бронетехніки разом із бойовиками та захопленими ними заручниками. Серед них був зокрема Ігор Стрелков/Гіркін. Його особа безпосередньо пов'язана з цілою низкою свідчень щодо катувань заручників, захоплених т.з. «Русской православной армией», віднайденими моніторами в штаб-квартирі угруповання Гіркіна документами, які свідчать про проведення «трибуналів» і смертними вироками, винесеними такими трибуналами, а також, імовірно, зі смертю депутата міської ради Горлівки Володимира Рибак. Сам Стрелков-Гіркін зараз займається активною громадською діяльністю в Росії, перебуваючи в списку розшукуваних осіб в Україні. Водночас, «Інтерпол» відмовляється вносити його до списку розшуку, посилаючись на політичний мотив у запиті України.

Те саме стосується і Луганської області. Наприклад, т.з. батальйон «Прізрак», залишив Лисичанськ, де він базувався від весни 2014 року, під час звільнення міста українськими ЗСУ та батальйонами МВС. Про злочинну діяльність батальйону, зокрема, здійснення викрадень та катувань правозахисниками зібрано чимало свідчень, але доступу до основних фігурантів наразі немає.

5. Справа Мельникової:

У відповідь на запит Центру Громадянських Свобод щодо розслідування справи Антоніди Мельникової Прокуратура Луганської області посилається на те, що «робота на цьому напрямку ускладнена вчиненням злочину учасниками незаконних збройних формувань, які мають можливість переховуватися на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областей».

Слід сказати, що окремого обліку заяв про вчинення злочинів на окупованих територіях в правоохоронних органах України і відповідних областей не ведеться, вони реєструються в загальному порядку за стандартною процедурою в правоохоронних органах підконтрольних Україні територій. Майже всі вони осідають «мертвим вантажем» через, передусім, відсутність доступу слідчих органів до місця вчинення злочину. Щоправда, подеколи до постраждалих або їх родичів надходить інформація щодо «розслідувань», що здійснюються «слідчими органами» «ДНР/ЛНР».

Волонтера, в минулому відому ведучу Олену Куліш та її чоловіка Володимира Альохіна, що допомагали українській армії, викрали з їхнього будинку вісім озброєних людей в камуфляжі рано вранці 10 серпня 2014 р. в селищі Переможне Луганської області. На той час це селище регулярно потрапляло під обстріл, який здійснювався бойовиками «ЛНР»

в напрямку Луганського аеропорту. Викрадачі увірвалися в будинок родини Куліш, викрали 50 тис. доларів, техніку, всі документи, два автомобілі. Олену та Володимира вивели на очах у дітей, посадили в одну із викрадених автівок, вивезли в напрямку с. Первозванівка та вбили. Тіла закопали на місці. Рідні більше півроку не знали про долю викрадених Олени та Володимира. Тіла знайшли на початку січня 2015 р. в с. Пятигорівка Лутугинського району Луганської області так звані «правоохоронні органи» «ЛНР». Як було повідомлено родині вбитих «прокуратурою ЛНР», особи, які були затримані по іншій справі (Геріх Олексій Володимирович з позивним «Медведь», начальник штабу ОБРОН «Одеса», громадянин Росії з Ростова-на-Дону, і Фомінов Олексій Олексійович з позивним «Фома», командир ОБРОН «Одеса», також громадянин Росії, але з Краснодарського краю), самі вказали на місце поховання. Складно прогнозувати, яким може бути розвиток по цій справі.

У випадку із вбивством родини Куліш очевидно, що перешкодою для розслідування подібних справ стає відсутність не лише доступу не лише до місця скоєння злочину, а й навіть до тіла вбитої особи.

Після багаторазових відмов лише в кінці червня 2015 р. (тобто майже через рік після вбивства) родичам страченої родини Куліш вдалося поховати тіла і взяти зразки ДНК. Зразки ДНК Олени Куліш підтвердили приналежність тіла, зразки ДНК Володимира Альохіна ще знаходяться на експертизі.

Вдова Володимира Рибак Олена досі не може отримати тіло чоловіка, яке відразу після його віднайдення в 2014 році, було поховане в окупованому на сьогоднішній день місті Горлівка. Жодна з груп, яка займається переговорами із НЗФ, а також вивезенням тіл загиблих із окупованої території, протягом півтора року так і не змогла допомогти Олені.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Головне слідче управління
вул. Володимирська, 33, м. Київ, 01601
Тел.: (044) 255-84-88
Факс: (044) 255-84-88
Web: http://www.sbu.gov.ua
E-mail: s@sbu.gov.ua

Прим. № _____

Скорбачу Олексію Івановичу

На № _____ від _____ року

Головним слідчим управлінням розглянуто Ваш запит на доступ до публічної інформації від 05.11.2015 року.

Повідомляємо, що у Головному слідчому управлінні не ведеться окремий облік звернень громадян із окупованих територій з заявами про вчинення злочинів.

Поряд з цим повідомляємо, що у Головному слідчому управлінні СБ України усі звернення громадян із заявами про вчинення кримінального правопорушення розглядаються в установленому законом порядку та за результатами цього розгляду відповідно до ст. 214 КПК України, не пізніше 24 годин, слідчим вносяться відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Відповідно до ст. 218 КПК України досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення.

Заступник начальника
Головного управління

Б. Тиволар

МВС УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ
СЛІДЧЕ УПРАВЛІННЯ
пр-т Нахімовів, 86, м. Маріуполь, 87517

21.09.2015 №416/207

На № 247 від 13.07.2015
Голові правління ГО «Центр
Громадських Свобод»
Матвійчуку О.В.

Ваше звернення щодо встановлення фактів злочинної діяльності Ігоря Гірка на території м. Слов'янська, м. Краматорська, м. Костянтинівка Донецької області, яке надійшло з МВС України, слідчим управлінням ГУМВС України в Донецькій області, розглянуто.

Проведено перевірку встановлено, що при розгляді зазначених питань СУ ГУМВС України в Донецькій області здійснено перевірку відомостей СРДР та бази даних УІАЗ ГУМВС України в Донецькій області та встановлено, що слідчими підрозділами ОВС Донецької області, кримінальні провадження стосовно Гірка І.В. не розпочинались.

За фактом створення громадянином Російської Федерації Гіркин І.В., непередбаченого законом України збройного формування на території Донецької області, слідчим підрозділом Ізюмського РВ УМВС України в Харківській області розпочато кримінальне провадження за ознаками злочину передбаченого ч. 5 ст. 260 КК України.

Вирішити питання щодо створення в ГСУ МВС України слідчо-оперативної групи з розслідування вказаних злочинів не надається можливим, оскільки зазначене питання не входить до компетенції СУ ГУМВС України в Донецькій області.

Оскільки СУ ГУМВС України в Донецькій області не має доступу до бази даних СРДР по всій території України, здійснити перевірки, вказаних у Вашому листі фактів, також не надається можливим.

У разі незгоди з наданою відповіддю, Ви маєте право оскаржити її, звернувшись до установи вищого рівня або суду.

Заступник начальника

С.П.Литвиненко

d. Невизначеність перспектив застосування амністії, а також «прихована амністія»

ормат і умови амністії, передбаченої Мінськими домовленостями, досі залишаються невизначеними. Пункт 5 цього документу — розмитий, він говорить про «помилування та амністію шляхом введення в силу закону, що забороняє переслідування та покарання осіб у зв'язку з подіями, що мали місце в окремих районах Донецької та луганської областей України».

Слід пам'ятати, що амністія застосовується лише до засуджених у кримінальному порядку, що має стати результатом справедливого судового процесу. Відтак, кожен індивідуальний випадок вчинення злочину не може бути просто «пробачений» або забутий. Має відбутись належна судова процедура відповідно до національних правових норм із дотриманням міжнародних стандартів забезпечення прав людини, і лише по завершенні такої процедури та встановлення ступеню вини особа може бути визнана такою, що підпадає під амністію відповідно до Мінських домовленостей. Будь-який інший варіант звільнення від відповідальності за вчинені злочини утворюватиме існуючу на сьогодні на непідконтрольних Україні територіях безкарність і жодним чином не слугуватиме відновленню справедливості і миру.

Розроблений на виконання Мінських домовленостей Закон України «Про недопущення переслідування та покарання осіб-учасників подій на території Донецької та Луганської областей»²¹ був проголосований українським парламентом ще у вересні 2014 року попри різку критику його положень правозахисними організаціями. Даний закон так і не був підписаний президентом (*Статус документу на поточний момент на сайті Верховної Ради — «Готується на підпис»*). Таким чином, питання амністії щодо відповідальності окремих категорій громадян України залишається невирішеним, а перспективи його — незрозумілими. Хоча посадові особи різного рівня неодноразово наголошували, що амністія не стосуватиметься тих, хто вчинив тяжкі злочини, злочини проти

людяності та воєнні злочини²². Через гостроту політичного моменту вирішення цього питання відкладається і воно останнім часом не коментується у публічному просторі (*востаннє коментарі з цього приводу звучали восени 2015 року*). Разом із тим, перспектива того, що особи, діяння яких зараз розслідуються, будуть в решті-решт офіційно звільнені від відповідальності, позбавляє правоохоронців решток ентузіазму щодо проведення будь-яких якісних слідчих дій щодо діянь цих осіб.

Щоправда, паралельно із вирішенням питання амністії в ході мінських переговорів в Україні відбувається звільнення від кримінальної відповідальності учасників НЗФ у рамках іншої процедури. Ідеться про програму «На тебе чекають вдома», яка була започаткована СБУ 18 серпня 2015 року та спрямована на «доведення до учасників незаконних збройних формувань т.зв. „ДНР/ЛНР“ положень законодавства, що передбачають можливість звільнення від кримінального покарання». За інформацією спецслужби, станом на квітень 2016 року «понад 60 колишніх бойовиків незаконних збройних формувань скористалися програмою».

Цей процес потребує окремого вивчення з огляду на потенційні ризики, які на практиці можуть призвести до де-факто «прихованої амністії» за тяжкі злочини.

СБУ стверджує, що «якщо людина вчиняє злочин інший, не пов'язаний з участю його в незаконних збройних формуваннях, наприклад, грабежі, умисні вбивства, то звичайно, що ці дії будуть кваліфікуватися окремо». Водночас, низька якість проведення розслідувань злочинів, вчинених проти мирного населення т.зв. «ДНР/ЛНР», не дає жодних гарантій, що факти причетності тієї чи іншої особи до тяжких злочинів будуть встановлені. За словами представника спецслужби, профайл кожної особи перевіряється оперативними шляхами (*«люди перевіряються через оперативні можливості нашої служби»*), а також через інших учасників програми, колишніх представників НЗФ. Але при цьому немає жодних даних про звернення за

уточненням даної інформації до Національної поліції (*а саме вона проводить більшість розслідувань щодо катувань, незаконних затримань, вбивств цивільного населення*), а також до Генеральної прокуратури (*яка, як було зазначено, розслідує велике провадження, що об'єднує майже три тисячі потерпілих від злочинів НЗФ т.зв. «ДНР/ЛНР»*).

Дані побоювання підтверджуються також інформацією, яку мобільна група отримала від одного зі слідчих. Станом на жовтень 2015 року щодо осіб, які перебували у лавах так званої «ДНР», було винесено 61 вирок у різних областях України. Не виключено, що йдеться саме про осіб, які скористалися можливостями зазначеної програми СБУ. Але занепокоєння викликає те, що фабули вироків районних судів різних областей майже не містили даних про те: що саме, коли, де і за яких обставин було вчинено цими особами. Було лише коротко зазначено ім'я особи, посилення на те, що вона добровільно пішла на співпрацю з «ДНР», стояла на блокпосту та перевіряла документи, далі — про щире каяття та угоду зі слідством. Вирок судом затверджується, як правило, «5 на 3» — тобто, п'ять років позбавлення волі із іспитовим терміном 3 роки. Тільки один виняток із цих більш ніж 60-ти справ — вирок «4 на 1».

Те, що йдеться про різні області України, відповідно, різні суди, та водночас про однотипні «шаблонні» вироків із розмитими нечіткими формулюваннями, дає підстави поставити під сумнів як сумлінність проведеного слідства, так і справедливість судового рішення. А за таких умов бути певними, що особа не вчиняла тяжкі злочини, досить складно.

Ще однією проблемою, яка потребує окремого вивчення є позаправова практика формування «обмінного фонду». Вона полягає в утриманні від винесенням підозри представникам незаконних збройних формувань, які вчинили тяжкі злочини, з метою подальшого зняття з них запобіжного заходу та обміну на українських військовополонених та незаконно утримуваних цивільних осіб, які перебувають в полоні т.зв. «ДНР/ЛНР».

21 www.w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52183

22 www.ukr.segodnya.ua/regions/donetsk/klimkin-obyasnil-komu-iz-dnrlnr-svetit-amnistiya-655935.html

НАСЛІДКИ НЕЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Загальне реформування та модернізація владних структур на підконтрольних Україні територіях Донбасу, які формулюються керівництвом України як одна з головних задач та постійно декларується, — **неможливе в умовах безкарності.**

Продовження традицій безкарності, коли вже йдеться не просто про кругову поруку, а про найтяжчі порушення міжнародного кримінального права — як-от злочини проти людяності та військові злочини, створює **ризик перетворення не лише окупованих, а й звільнених територій на зону безкарності з мало прогнозованими сценаріями розвитку ситуації** (аж до скоочування під т.з. «ДНР»/«ЛНР») — замість «вітрини вільної країни», на яку всі сподівалися.

Окрім іншого, це означає **втрату шансу на оновлення та «оздоровлення» системи не лише на локальному рівні, а й на рівні всієї**

країни. До всього створює умови для реваншу так званої «старої системи» як на рівні загальному, так і на рівні конкретних персоналій.

Безкарність породжує також високий рівень суспільної фрустрації, що робить неможливим примирення, а навпаки сприяє зростанню напруги в суспільстві.

Зворотній боком такої ситуації може стати **поява народних месників та «судів Лінча»**. Хоча варто зауважити, що в Україні ця небезпека не є яскраво вираженою, утім, є випадки, коли громадяни намагаються вчинити самосуд, вважаючи, що органи слідства залишаються бездіяльними або навіть покривають тих, чиї дії, як вони вважають, призвели до захоплення території незаконними збройними формуваннями.

Один із негативних наслідків неефективного проведення досудового розслідування полягає в тому, що виникає необхідність підвищеної ініціативності щодо

проведення розслідування з боку самих потерпілих, їх адвокатів та правозахисників. Якщо сам потерпілий, його представники, а також активісти та журналісти не наполягають на розслідуванні справи і не привертають до цього увагу суспільства, шансів на те, що вона зрушить з місця та буде належним чином розслідувана, а винні будуть притягнуті до відповідальності, — майже немає. У ситуації подекуди відвертого саботування розслідування з боку слідства зобов'язання щодо контролю за ним лягає на самих потерпілих: вони змушені вимагати власних допитів, а також допитів свідків, займатися їх пошуком, клопотати про проведення експертиз. *Якщо потерпіла особа не має адвоката або когось, хто забезпечує публічний резонанс справи, особі можуть відмовляти у доступі до матеріалів справи, що є незаконним. І притаманне майже для всіх із згаданих у цьому Звіті прикладів.*

Один із заручників, який утримувався представниками незаконних збройних формувань на одному із захоплених об'єктів, зараз проходить по кримінальній справі, а в місцевій пресі про нього пишуть як про «народного месника». У місцевих правоохоронних органах паралельно розслідується справа про його викрадення та провадження щодо його власних дій, пов'язаних із «помстою місцевим сепаратистам», зокрема, підпалу авто та будинку, обстрілу житла (кваліфікація: замах на вбивство, умисне знищення або пошкодження майна). Щодо кримінальної справи, що була порушена проти нього, то чоловік розповів, що до радикальних протизаконних дій його спонукала бездіяльність правоохоронних органів по притягненню до відповідальності головних, на його думку, винуватців початку війни — як організаторів, так і безпосередніх виконавців (тих, хто створював блокпости, забезпечував зброєю та фізично передавав кошти бойовикам, організовував поїздки на Антимайдан «тітушок» та ін.), які на сьогоднішній день перебувають на звільнених територіях. «Я запитав міліціонера, з яким спілкувався: „Ви за півтора роки хоч одного посадили? Ні, жодного не посадили“. Тому я почав сам цим займатися.» Хоча варто зауважити, що проти деяких із цих осіб, за словами нашого співрозмовника, все ж таки порушені кримінальні справи. Перший запобіжний захід для цієї особи був обраний у вигляді домашнього арешту, але вдруге він не був продовжений. За словами чоловіка, за нього заступилися бійці та місцеві патріотичні організації. Що також є характерним.

Отже, часто самі потерпілі, їх адвокати, а також правозахисники виявляються тією рушійною силою, яка змушує немотивоване слідство працювати.

10. Справа Потерпілого з Пісок:

Справа Потерпілого з Пісок: Якби у справі не з'явився адвокат, є підстави вважати, що вона була б «похована», адже жодних дій з боку правоохоронців, спрямованих на її розслідування, за півтора року здійснено не було. Певні кроки були зроблені тільки з появою запитів з боку представника потерпілої сторони.

5. Справа Мельникової:

тільки після нагадувань з боку потерпілої Антоніди Мельникової, а також повторного написання заяви слідчі порушили кримінальне провадження по її справі. Вона ініціювала також численні слідчі дії, які мали би бути розпочаті самими правоохоронцями у рамках виконання ними їх безпосередніх обов'язків.

9. Справа Подушкіна:

доки правоохоронні органи вели беззмістовне листування, потерпілий та його захисник постійно вказували слідчим, кого треба допитати, повідомляли про обставини, які мали суттєве значення та долучили до матеріалів справи скрін-шоти особистих сторінок із соціальної мережі підозрюваних у викраденні (осіб, які перебували на «блокпосту»). Лише за їхньою вимогою двох осіб було оголошено у розшук, а в якості доказів додані матеріали із соціальної мережі (перш за все, для впізнання по фото цих осіб).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Верховній Раді України

- Ратифікувати Римський Статут Міжнародного кримінального суду з метою превенції вчинення злочинів проти людяності та воєнних злочинів на території України в майбутньому, а також з метою сприяння розбудови ефективної національної системи кримінальної юстиції.
- Виконати рекомендацію Резолюції ПАРЕ № 2112 (2016), відповідно до якої Асамблея закликає українську владу «привести своє національне законодавство, включаючи Кримінальний кодекс та Кримінально-процесуальний кодекс, у відповідність з положеннями міжнародного кримінального права, і, зокрема, включити положення про статус захопленої людини і визначити тортури як тяжкий злочин».
- Дотримуватися принципів міжнародного гуманітарного права при реалізації амністії, передбаченої Мінськими домовленостями. Для цього законодавчо закріпити процедуру згідно з якою, амністія може бути застосована виключно після проведення повноцінного розслідування і встановлення всіх обставин вчинення злочинів та винних осіб у ході судового розгляду; амністія не буде застосовуватись до осіб, які вчинили тяжкі і особливо тяжкі злочини згідно з Кримінальним кодексом України; амністія не буде застосовуватись до злочинів, які, згідно із Римським статуттом, можуть підпадати під визначення «воєнні злочини» та «злочини проти людяності»

Генеральній прокуратурі України

- Сформувати в структурі Генеральної прокуратури України підрозділ, який би здійснював комплексне розслідування (за прикладом Управління спеціальних розслідувань «у справах Майдану») збройної агресії Російської Федерації та вчинених у її рамках міжнародних злочинів, починаючи від подій анексії Криму. Залучити до його роботи представників інших слідчих органів, передусім НПУ та СБУ. Надати підрозділу повноваження щодо координації та контролю за здійсненням кримінальних проваджень, які відкриті за фактами вчинення злочинів у зоні проведення АТО з боку т.з. «ДНР» та «ЛНР» і Російської Федерації. Відповідні функції можна передбачити, наприклад, для вже існуючого Управління з розслідування злочинів проти миру та безпеки людства, розширити його штат та виділити необхідні ресурси.
- У рамках реалізації Рекомендації 1 налагодити системну роботу із регіональними слідчими, зокрема, розробити систему звітування перед головним центром здійснення розслідування щодо результатів розслідування на місцях. Започаткувати програму підвищення кваліфікації для регіональних слідчих, які безпосередньо залучені до процесу розслідування агресії Російської Федерації проти України. Варто продовжити практику залучення до розслідування на території Донецької та Луганської областей слідчих із інших регіонів, водночас врахувати наведені у Звіті недоліки.
- Розглянути можливості залучення міжнародної допомоги для створення ефективної моделі системи національного правосуддя з міжнародним елементом, яка дозволяє іноземним експертам працювати поряд зі експертами, слідчими, прокурорами і суддями національних органів. Наголосимо, що, на наш погляд, впровадження міжнародного елемента є необхідним на рівні не лише здійснення правосуддя, а й на етапі досудового розслідування.

Національній поліції України

- Визначити в якості пріоритетного питання налагодження ефективної роботи правоохоронних органів у зоні АТО. Розглянути можливість формування правоохоронного резерву для поповнення особового складу Луганської та Донецької областей. Передбачити додаткові мотиваційні механізми для співробітників на місцях. Здійснювати політику, відповідно до якої у зону АТО та суміжні території не можуть спрямовуватися працівники правоохоронних органів, які не пройшли переатестацію.

Службі безпеки України

- Провести належне розслідування випадків незаконного затримання та тримання співробітниками Служби безпеки України підозрюваних у «сепаратизмі» осіб, яких в подальшому передавали на окуповану територію Донецької та Луганської областей з метою здійснення обміну, що, окрім іншого, унеможлиблює збір доказів для підтвердження агресії Російської Федерації та вчинених у її рамках міжнародних злочинів.

Генеральній прокуратурі України, Національній поліції України та Службі безпеки України

- Регулярно оприлюднювати інформацію, зокрема, статистичні дані щодо стану справ із розслідуванням злочинів, вчинених у зоні АТО, у тому числі, тих, що були вчинені українськими силами АТО.

Загалом, усі державні органи мають слідувати принципу «правової визначеності» та надати однозначну правову оцінку подій на Донбасі як збройного конфлікту із Російською Федерацією, не ранжуючи її для «внутрішнього» та «зовнішнього» використання.

ДОДАТКИ

Додаток №1

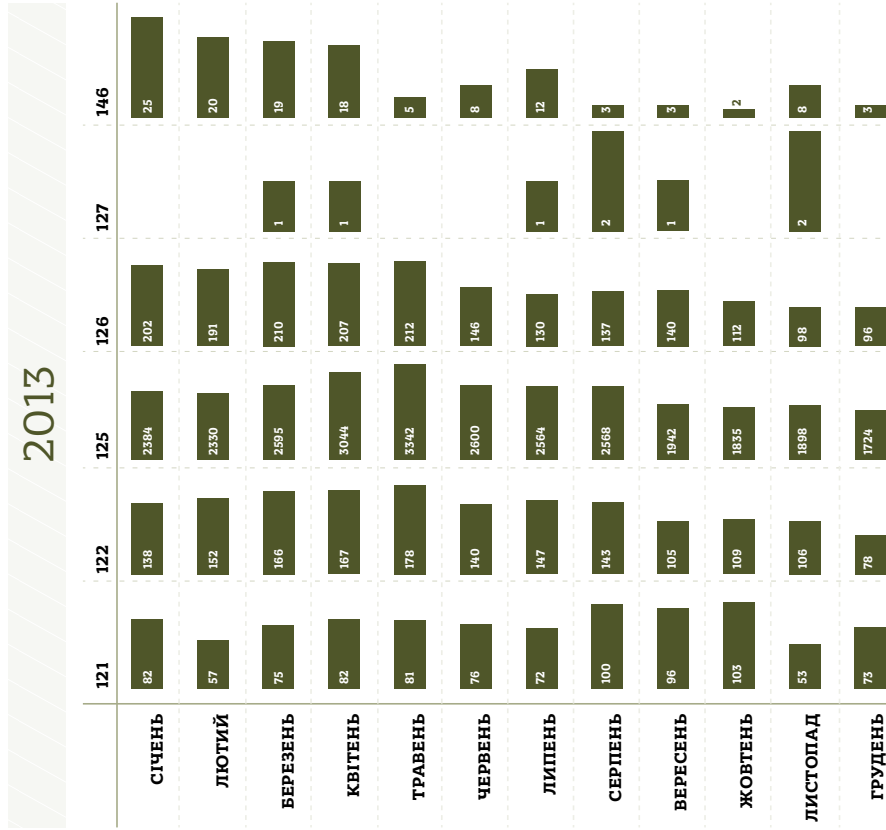
Дані, надані Національною поліцією України
в Донецькій області

Кількість заяв та повідомлень про злочини

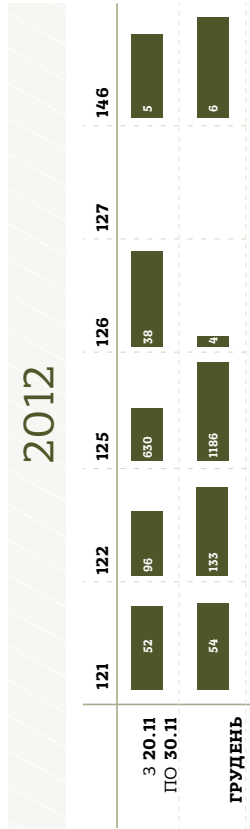
2012

	121	122	125	126	127	146
СІЧЕНЬ	48	135	3652	43	1	12
ЛЮТИЙ	48	125	2567	51		7
БЕРЕЗЕНЬ	35	154	3155	83	3	7
КВІТЕНЬ	57	183	3994	82	1	2
ТРАВЕНЬ	45	190	3708	78	9	15
ЧЕРВЕНЬ	47	191	3567	121	2	2
ЛИПЕНЬ	42	155	3411	98	4	6
СЕРПЕНЬ	51	208	3477	112		4
ВЕРЕСЕНЬ	48	148	2838	165		2
ЖОВТЕНЬ	52	150	2768	137		1
ЛИСТОПАД	54	56	1585	42	1	2

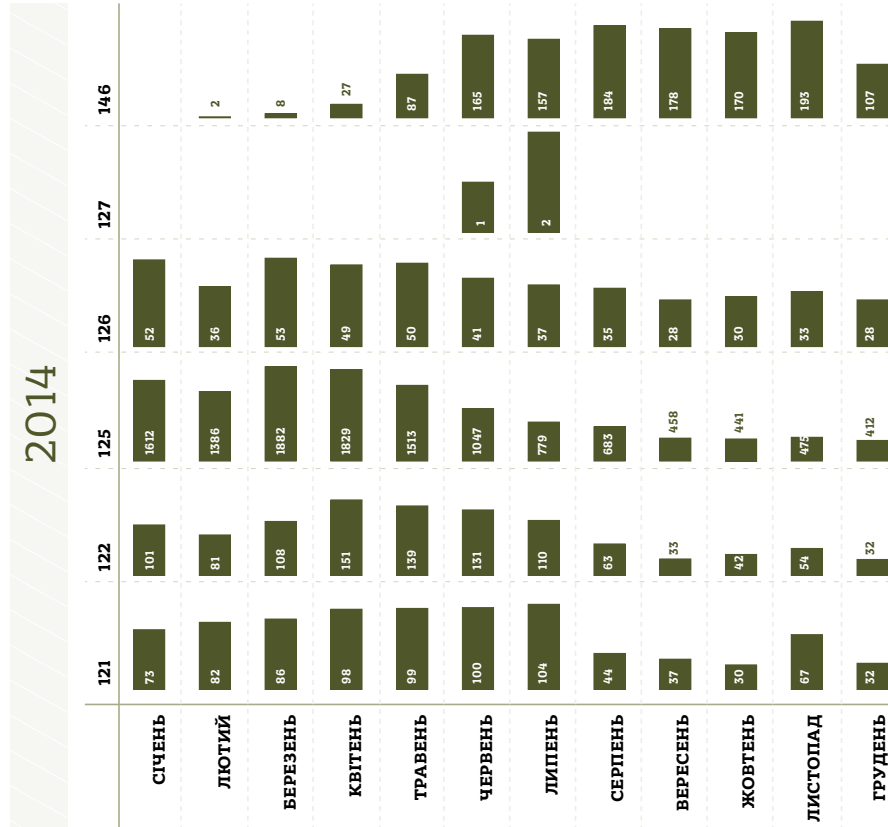
Кількість заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення (злочини)

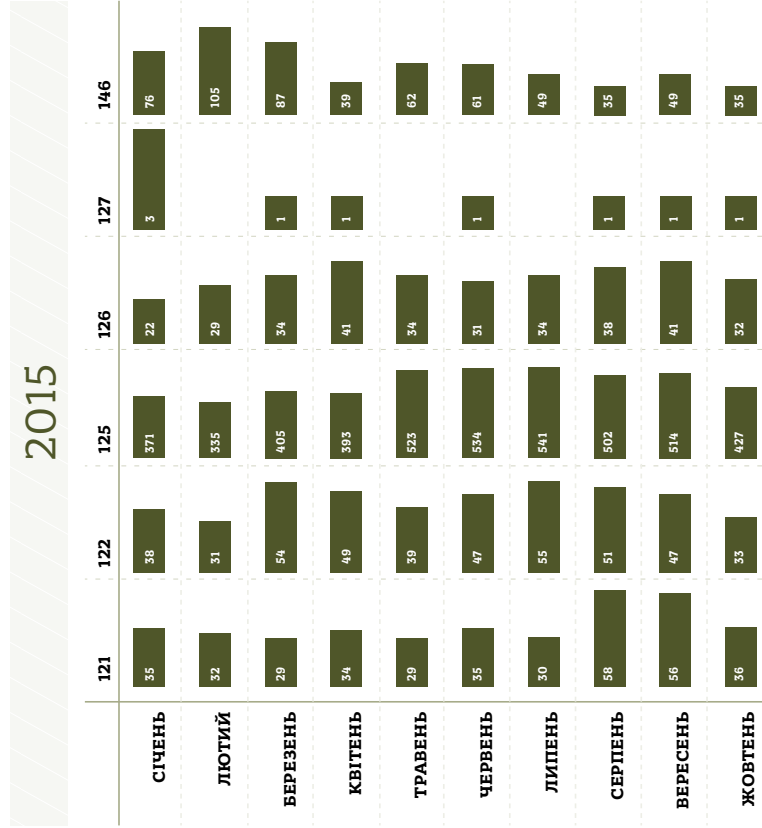
Кількість заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення (злочини)

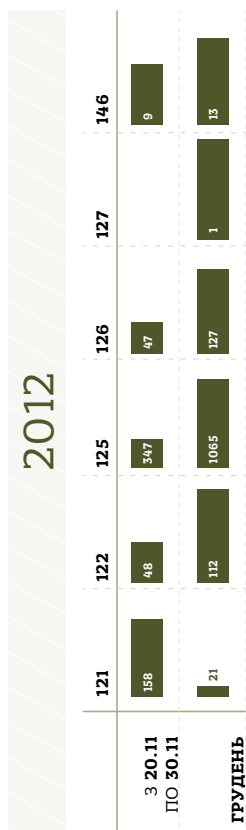
Кількість заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення (злочини)

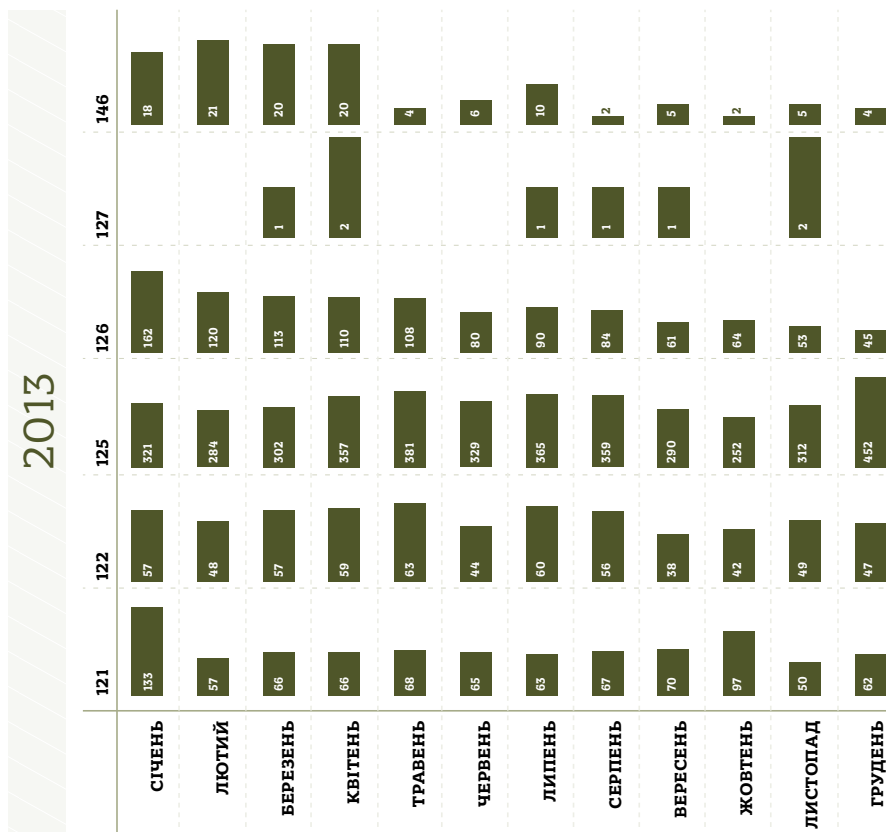
Кількість заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення (злочини)

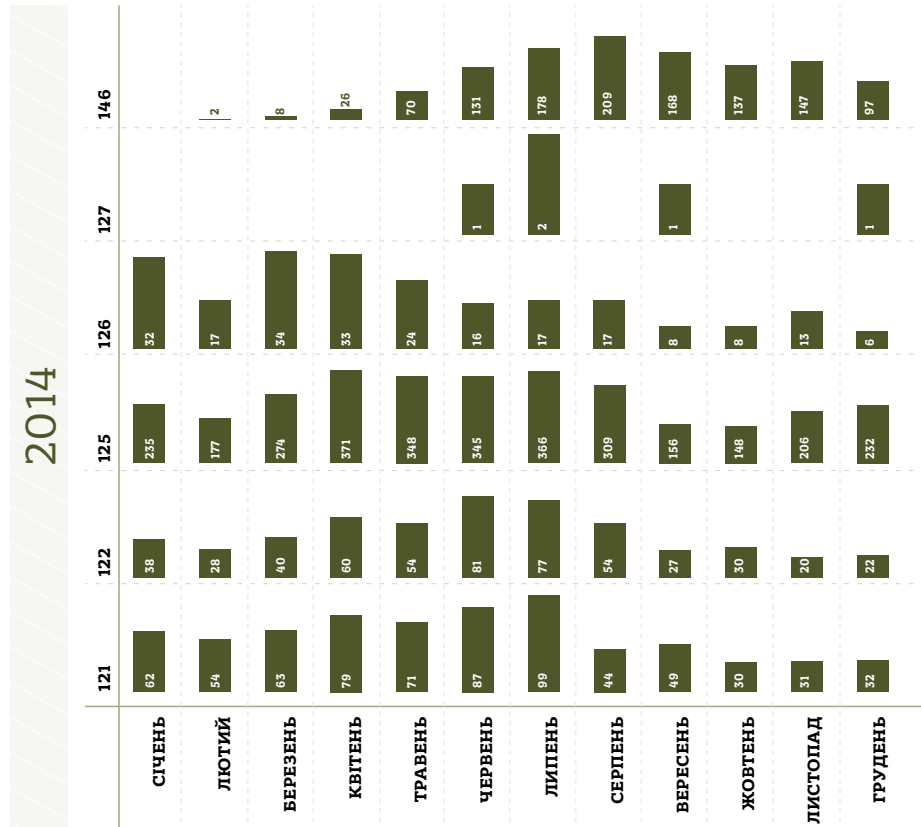
Кількість кримінальних правопорушень зареєстрованих до ЄРДР

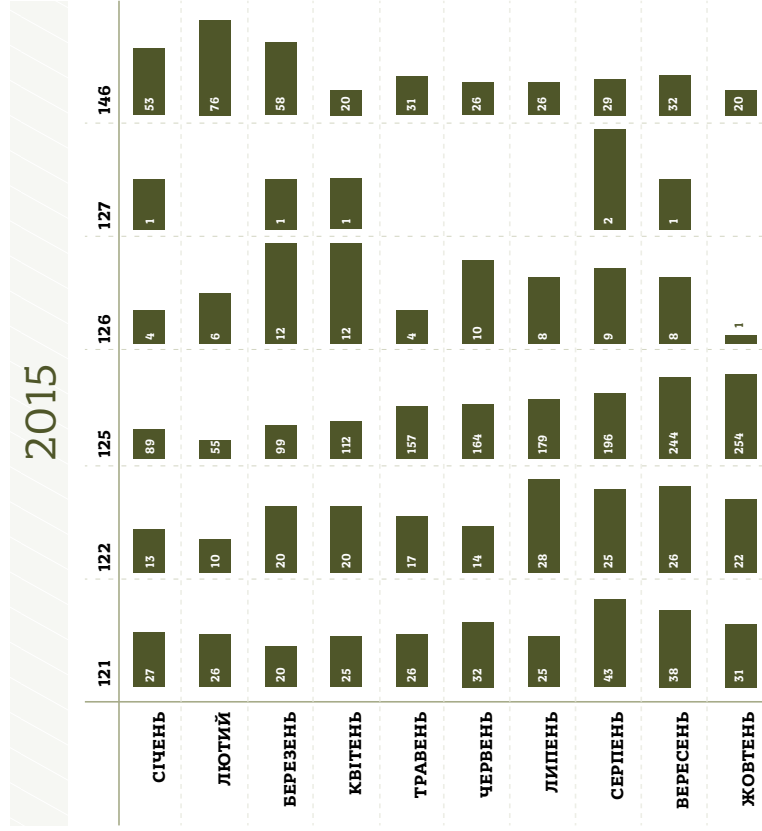
Кількість кримінальних правопорушень зареєстрованих до ЄРДР

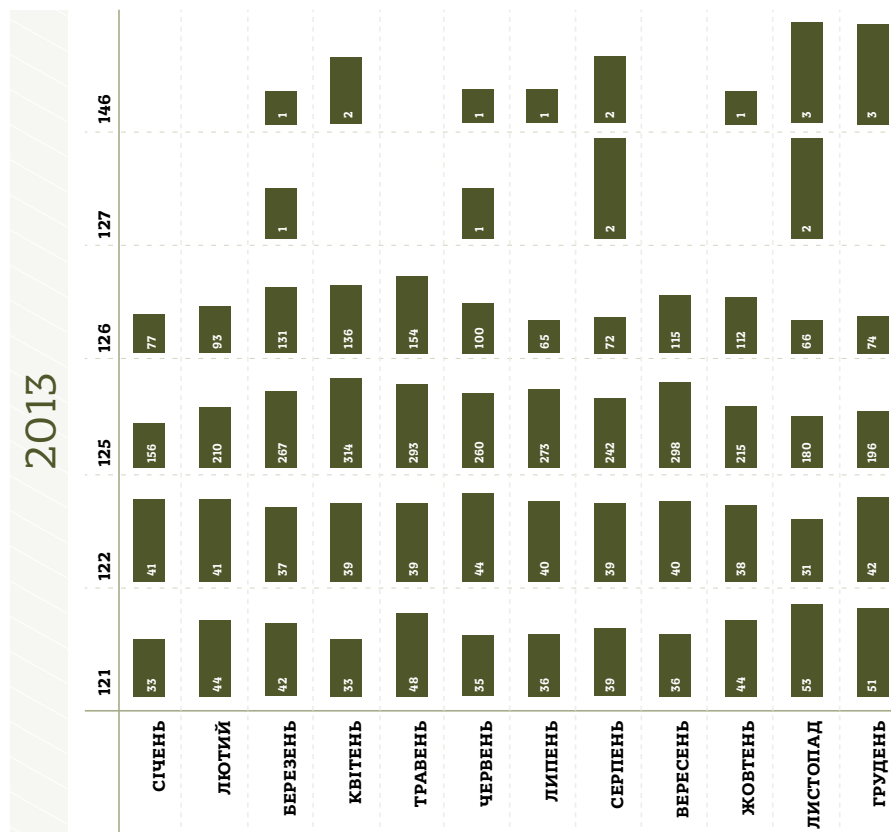
Кількість кримінальних правопорушень зареєстрованих до ЄРДР

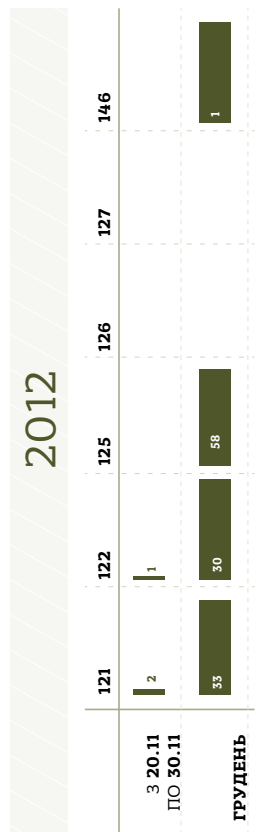
Кількість кримінальних правопорушень зареєстрованих до ЄРДР

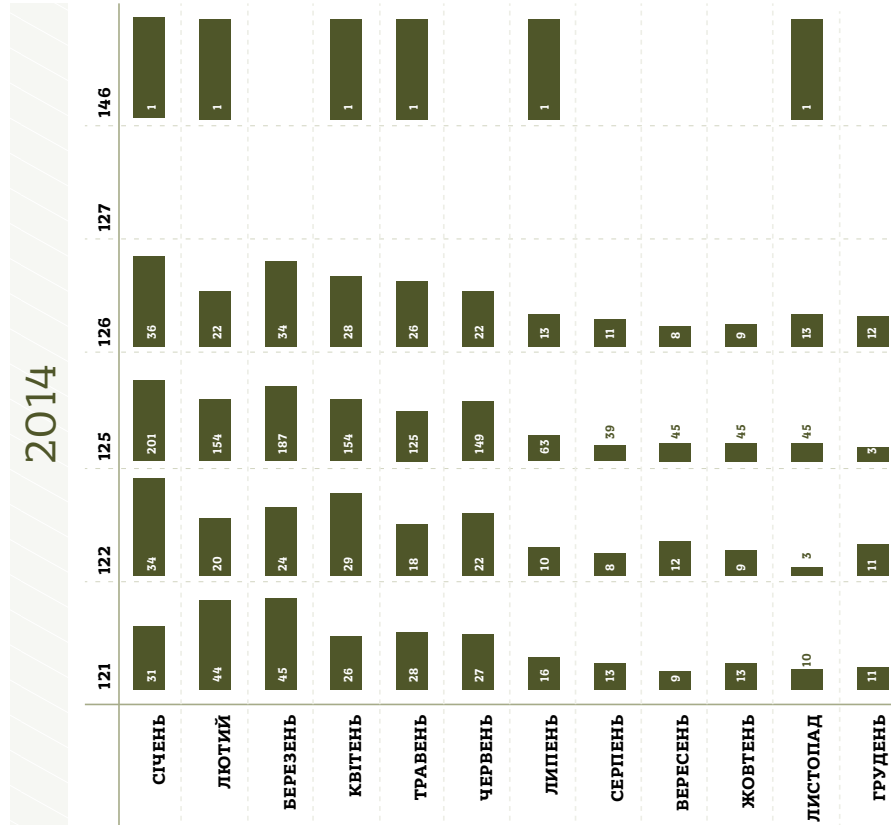
Кількість кримінальних правопорушень досудове розслідування за якими закінчено

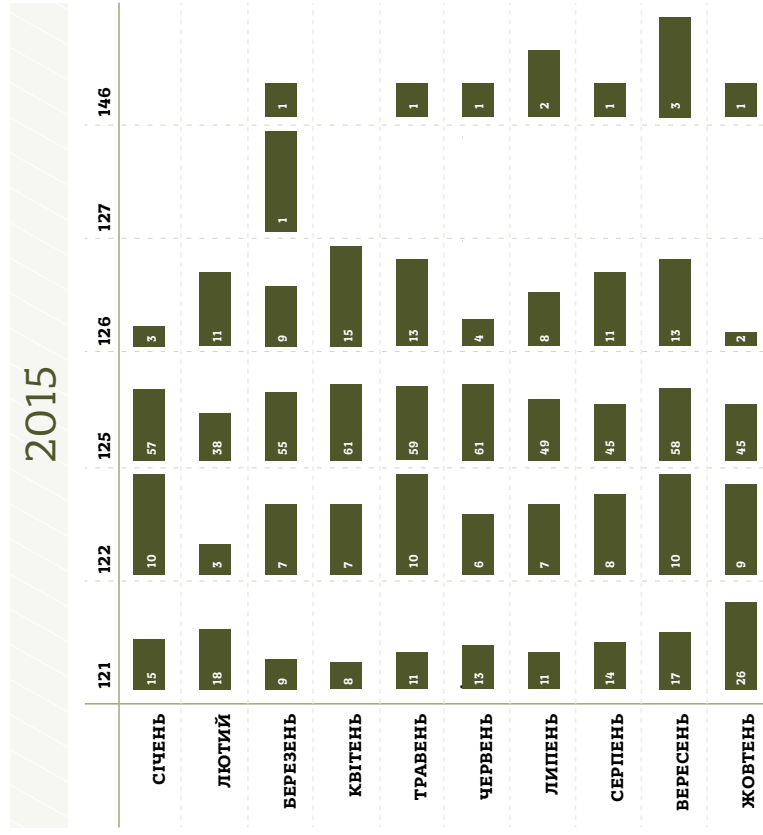
Кількість кримінальних правопорушень досудове розслідування за якими закінчено

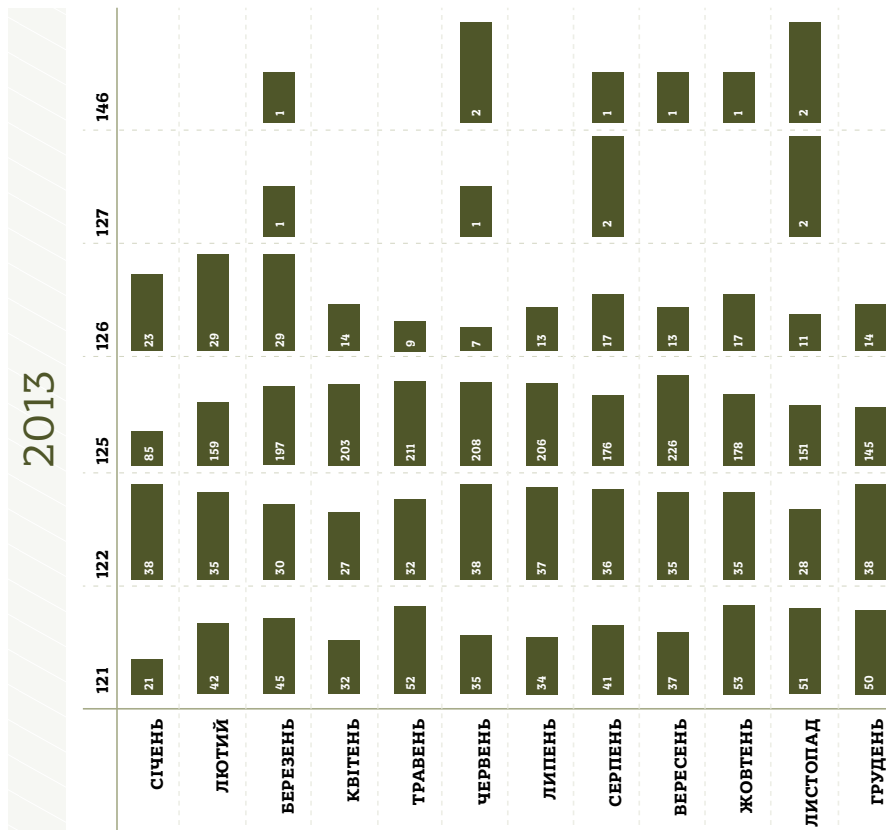
Кількість кримінальних правопорушень досудове розслідування за якими закінчено

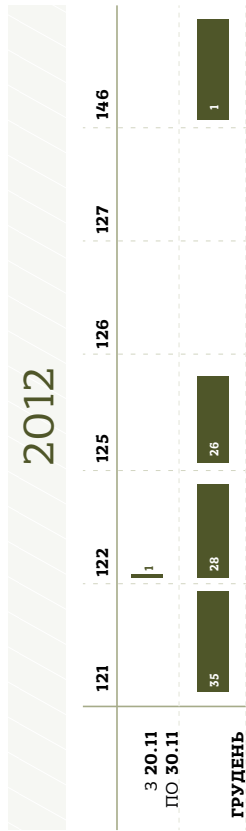
Кількість кримінальних правопорушень досудове розслідування за якими закінчено

Кількість кримінальних правопорушень, які направлені до суду з обвинувальним актом

Кількість кримінальних правопорушень, які направлені до суду з обвинувальним актом

Кількість кримінальних правопорушень, які направлені до суду з обвинувальним актом

2014

	121	122	125	126	127	146
СІЧЕНЬ	26	33	155	10		1
ЛЮТИЙ	43	15	132	6		1
БЕРЕЗЕНЬ	43	22	138	4		
КВІТЕНЬ	27	22	121	1		1
ТРАВЕНЬ	28	15	97	7		1
ЧЕРВЕНЬ	30	22	125	5		
ЛИПЕНЬ	12	9	42	4		1
СЕРПЕНЬ	15	6	30	4		
ВЕРЕСЕНЬ	7	9	31	1		
ЖОВТЕНЬ	11	9	54	4		
ЛИСТОПАД	9	3	35	2		1
ГРУДЕНЬ	11	8	2			

Кількість кримінальних правопорушень, які направлені до суду з обвинувальним актом

2015

	121	122	125	126	127	146
СІЧЕНЬ	11	8	41			1
ЛЮТИЙ	17	2	31	2		
БЕРЕЗЕНЬ	9	5	41	2	1	1
КВІТЕНЬ	8	6	46	2		
ТРАВЕНЬ	11	5	38	1		1
ЧЕРВЕНЬ	12	5	38	1		1
ЛИПЕНЬ	11	6	34			2
СЕРПЕНЬ	14	3	27			1
ВЕРЕСЕНЬ	17	9	43	2		3
ЖОВТЕНЬ	24	6	27	2		1

Додаток №2

Дані, надані Національною поліцією України в Луганській області

Відомості про кількість облікованих правопорушень, закритих проваджень, спрямованих до суду обвинувальних актів та клопотань у 2013 році

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ТРАВЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	21	97	210	3280	202	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	5	48	53	476	39	2
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	20	3	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	9	1	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	341	32	96	3728	347	0
СІЧЕНЬ - ЧЕРВЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	19	117	240	3172	194	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	7	79	70	638	49	3
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	27	3	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	12	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	344	40	135	5083	461	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ЛИПЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	16	149	269	3704	206	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	7	92	91	775	72	3
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	34	3	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	2	0	1	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	15	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	348	48	165	5875	538	0
СІЧЕНЬ - СЕРПЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	16	171	314	4179	225	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	9	117	115	934	84	3
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	36	3	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	2	0	1	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	15	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	350	53	188	6599	587	0
СІЧЕНЬ - ВЕРЕСЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	17	198	335	4220	233	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	9	147	129	1076	92	3
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	38	4	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	2	0	1	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	16	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	352	60	222	7576	651	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ЖОВТЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	17	215	361	4403	248	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	9	162	148	1218	101	4
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	39	5	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	2	0	1	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	16	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	355	65	243	8379	695	0
СІЧЕНЬ - ЛИСТОПАД	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	15	230	373	4228	228	5
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	9	173	160	1346	108	4
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	42	5	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	2	0	2	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	17	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	348	78	277	9481	766	0
СІЧЕНЬ - ГРУДЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	17	239	360	3965	233	4
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	11	185	175	1425	118	4
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	44	5	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	2	0	2	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	17	2	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	349	90	327	10514	814	1

Відомості про кількість облікованих правопорушень, закритих проваджень, спрямованих до суду обвинувальних актів та клопотань у 2014 році

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	4	27	23	350	16	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	4	4	2	34	1	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	2	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	0	7	18	365	22	0
СІЧЕНЬ - ЛЮТИЙ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	5	34	38	654	28	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	4	10	7	107	5	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	4	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	0	10	30	671	42	0
СІЧЕНЬ - БЕРЕЗЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	5	62	58	926	33	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	4	25	11	199	11	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	7	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	1	19	38	1114	77	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ТРАВЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	40	116	115	1541	59	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	5	56	25	311	16	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	6	29	67	1910	136	0
СІЧЕНЬ - ЧЕРВЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	105	175	154	1690	63	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	6	69	30	350	20	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	12	33	82	2191	149	0
СІЧЕНЬ - ЛИПЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	202	230	203	1787	63	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	7	76	35	375	23	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	25	38	98	2345	155	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ВЕРЕСЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	368	262	221	1859	70	1
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	7	82	35	399	28	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	32	39	98	2418	156	0
СІЧЕНЬ - ЖОВТЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	539	284	245	1933	79	1
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	8	90	37	435	31	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	37	43	112	2557	159	0
СІЧЕНЬ - ЛИСТОПАД	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	554	292	242	1925	84	1
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	8	96	39	448	34	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	87	48	120	2643	162	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ГРУДЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	569	290	242	1934	84	3
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	9	101	42	462	34	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	96	23	128	2715	166	0
СІЧЕНЬ - ЛИСТОПАД	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	554	292	242	1925	84	1
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	8	96	39	448	34	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	87	48	120	2643	162	0
СІЧЕНЬ - ГРУДЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	569	290	242	1934	84	3
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	9	101	42	462	34	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	9	1	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	96	23	128	2715	166	0

Відомості про кількість облікованих правопорушень, закритих проваджень, спрямованих до суду обвинувальних актів та клопотань у 2015 році

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	21	8	6	63	1	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	1	0	0	11	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	2	1	1	33	0	0
СІЧЕНЬ - ЛЮТИЙ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	34	12	20	113	2	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	1	2	2	26	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	2	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	7	4	1	62	1	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - БЕРЕЗЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	47	29	26	152	1	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлено до суду з обвинувальним актом	1	5	3	51	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	3	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	12	7	5	102	3	0
СІЧЕНЬ - КВІТЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	67	35	33	202	2	0
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлено до суду з обвинувальним актом	1	12	5	66	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	3	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	13	6	8	168	3	0
СІЧЕНЬ - ТРАВЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	76	43	46	264	6	1
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлено до суду з обвинувальним актом	3	18	6	87	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	3	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	13	9	11	237	7	0

	Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127	
СІЧЕНЬ - ЧЕРВЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	99	48	50	299	5	6
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	3	22	9	106	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	3	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	1	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	16	16	16	331	10	0
СІЧЕНЬ - ЛИПЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	110	51	56	363	7	7
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	5	29	12	120	0	0
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	3	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	2	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	17	21	29	401	13	0
СІЧЕНЬ - СЕРПЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	124	56	75	415	8	7
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	5	30	13	134	0	1
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	3	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	2	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	13	22	32	489	18	0

		Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст.146	Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, ст.122	Умисне легке тілесне ушкодження, ст.125	Побої і мордування, ст.126	Катування, ст.127
СІЧЕНЬ - ВЕРЕСЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	137	61	71	468	9	7
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	6	33	17	157	1	1
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	6	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	1	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	2	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	14	25	39	598	24	1
СІЧЕНЬ - ЖОВТЕНЬ	Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді	143	61	79	497	8	7
	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	6	36	19	176	3	1
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	6	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	1	0	0	0	0
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	2	0	0
	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	16	31	41	696	30	1

Додаток №3

Дані, надані Державною судовою адміністрацією в Донецькій області

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

84112, Донецька область, м. Слов'янськ,
вул. Добровольського, 2
тел.: 0629-58-50-19;
факс: 0629-58-50-19;

код ОКПО 26288796
E-mail: inbox@dn.court.gov.ua
Web – сторінка: <http://dn.court.gov.ua>

04.03.2016 № 06-305-16
від

Реві М.Ю.

«Щодо статистичних даних»

Шановний Михайле Юрійовичу!

На Ваш запит від 04.03.2016 територіальне управління Державної судової адміністрації України в Донецькій області надає запитувану інформацію:

2012 рік

ст.121 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.122 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.125 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.126 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.127 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.146 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;

2013 рік

ст.121 обвинувальних вироків 323, виправдувальних – 4;
ст.122 обвинувальних вироків 189, виправдувальних – 0;
ст.125 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.126 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.127 обвинувальних вироків -4, виправдувальних – 0;
ст.146 обвинувальних вироків -1, виправдувальних – 0;

2014 рік

ст.121 обвинувальних вироків 133, виправдувальних – 1;
ст.122 обвинувальних вироків 58, виправдувальних – 0;
ст.125 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.126 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.127 обвинувальних вироків -1, виправдувальних – 0;

ст.146 обвинувальних вироків -2, виправдувальних – 0;

2015 рік

ст.121 обвинувальних вироків 124, виправдувальних – 0;
ст.122 обвинувальних вироків 23, виправдувальних – 0;
ст.125 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.126 обвинувальних вироків -0, виправдувальних – 0;
ст.127 обвинувальних вироків -1, виправдувальних – 0;
ст.146 обвинувальних вироків -7, виправдувальних – 0;

Відповідно до статистичних форм звітності №1-1 затвердженої наказом Державної судової адміністрації від 21.11.2012 № 158 збір статистичної інформації проводиться за період - **півріччя та рік**. У зв'язку з цим ТУ ДСА України в Донецькій області не має можливості надати інформацію з розбивкою по місяцям.

З повагою,
начальник управління

Т.О. Циганкова

Вик.: Дехтар Б.С., тел. 050-663-23-54

Додаток №4

Дані, надані Державною судовою адміністрацією в Луганській області

ІНФОРМАЦІЯ

про кількість вироків, винесених місцевими загальними судами Луганської області у кримінальних провадженнях за обвинувальними актами щодо злочинів (кримінальних правопорушень), передбачених ст.ст. 146, 121, 122, 125, 126, 127 КК України за період з 01.01.2012 року по 01.11.2015 року

Місяць	Статті КК України																													
	146			121			122			125			126			127														
	20 12	20 13	20 14	20 12	20 13	20 14	20 12	20 13	20 14	20 12	20 13	20 14	20 12	20 13	20 14	20 12	20 13	20 14	20 12	20 13	20 14	20 15	20 12	20 13	20 14	20 15				
Січень			1	1	1	3	4	3	1				7	22	12															
Лютий				3	2	1	2		2	3	5		12	25	20										1	2				
Березень				5	4	2	4	5	2	4		1	13	23	13										1					
Квітень	1			1	4	2	3	1	2	3	16	22	15			1	1													
Травень				1	3		5	4	3			16	20	17										2						
Червень				6	3		6	7	6	1	5	2	29	8	12	2								2						
Липень						5	4	2	2	3	4	3	1	35	6	15	2	1						2	1			2		
Серпень				2	3	5	1	1	1	1	2	20	7	7										2						
Вересень				1	3	7	4	2	4	4	1	2	30	11	16									4	1					
Жовтень				1	2	2	3		7			3	32	15	14										2					
Листопад				8	3	1	1	2	1	1	1	2	20	9	10									1						
Грудень				3	7	6	1	3	1	1	1	23	14											2						

